AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P 587
BEYROUTH, Liban
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ
ՄԻԻՐԻՆ տար. 425, վեցամսեայ 225 Ֆ. Ֆ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տարի. 6, վեցամսեայ 4 տոլար
Տնօրէն-Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՏ

ազատ

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22 1931
ԶԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 3.50 Ֆ.Ֆ.

Դ. ՏԱՐԻ | Ամեն առաւօտ պէտք է ընել թերթս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրակուած ձեռագիրները եւ չեն վերադարձուիր | Թիւ 116 (408)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ

Այսօր միջագգային քաղաքական շրջանակները զբաղեցնող ամենակարեւոր խնդիրն է Ցունաստանի բռնած ուղղութիւնը, իր վարչապետին վերջին ուղեւորութեան հետեւանքով։

Վէնիզէլօս իր էնկիւրի կատարած ուղեւորութենէն վերջ կարգով այցելեց Պելկրատ, Վիեննա, Վարշաւիա և Հռոմ։

Անտեղի չէին ըսի բաւականներն ու միջազգային մամուլի ակնարկները։ Հրաբխային և ամենէն աւելի անհանդարտ երկրամասերու մէջ շրջագայութիւնը Վէնիզէլօսի պէս խորամանկ և դիւանագէտ կուսակցապետի մը և մայրաքաղաքէ մայրաքաղաք ուղեւորութիւնն ու տեսակցութիւնները պետական անձնաւորութեանց հետ, մանաւանդ այս օրերուն երբ պալքանեան մէջ նոր խմորումներ սկսած են, պարապ չէր։

Այլազան են ենթադրութիւնները այս քաղաքական ուղեւորութեան շուրջ։ Ըստ ֆրանսական մամուլի մէկ մասին Վէնիզէլօս գործիք դարձած է Մուսոլինիին և կ'աշխատի անոր հովանիին ներքի ստեղծելու պալքանեան համաձայնակցութիւն մը։ Եւ Թիւրքհեղլէն վերջին համաձայնութիւնը կը նկատուի սկիզբը այդ ծրագրին, որուն գլխաւորաբար կը ձգտի Իտալիան։

Ցայտնի է ամէն պարագայի տակ Մուսոլինիի մատնոցութիւնն ու թափած անհամար ջանքերը, տարիներէ ի վեր, թափանցելու համար պալքաններէն ներս։ Հակառակ իր կարգ մը յաջողութիւններուն սակայն, Իտալիան չկրցաւ իր ուզած ձեւով ձուլել պալքանները, որովհետեւ մեծ տէրութիւններէն ոմանք կ'արգիլէին այդ յառաջխաղացումը։ Թիւրքիան և Ցունաստան արտաքին պատնէշներն էին այդ համաձայնակցութեան և հարկ անհրաժեշտ էր առաջին անգամ գրաւել այդ երկու տէրութիւնները։

Այդ պատճառաւ ալ ուրեմն մեծ տէրութիւններ, գլխաւորաբար Ֆրանսա և Անգլիա շատ զգոյշ նայեցին Վէնիզէլօսի վերջին ուղեւորութիւններէն, մանաւանդ Թիւրք և հելլէն համաձայնագրէն։ Ցայտնի էր որ Մուսոլինիի քաղաքական հեռանկարներն էին պատճառը այն ճիգին և միջամտութեան զոր ան ի գործ դրաւ հաշտեցնելու և իրար մօտ բերելու համար երկու ազգեր, որոնք դեռ մինչև երէկ իրար սրտին դաշոյն կը խոթէին։

Բացի այդ, կէտացի դիւանագէտին յանձնուեցաւ նաև պալքանեան միւս տէրութիւնները Մուսոլինիի մականին տակ հաւաքելու պարտականը։

Բազմաթիւ նշաններ և ապացոյցներ կան հաստատելու որ, Իտալիան նոր էնթրիկներ կը սարքէ և պատրաստութիւններ կը տեսնէ։ Տարիներէ ի վեր Մուսոլինիի սպառնալիքներն ու աղաղակները բոլորովին օդային երեւոյթներ չեն։ բան մը կայ անոր լեզուին տակ։ Ֆրանսան անտարակոյս չէ այդ բոլորին և շատ ուշադրութեամբ և զգուշութեամբ կը հետեւի պալքաններու մէջ տեղի ունեցող իւրաքանչիւր շարժումին ու շաղկին։ Ֆրանսական մամուլը և նոյն իսկ պաշտօնական «Թան» թերթը վերջերս սկսած են չափազանց մօտէն հետաքրքրուիլ Վէնիզէլօսի այցելութիւններով։ «Թան»ի հետեւեալ տողերը բաւական են ցոյց տալու համար թէ Ֆրանսան որ չափով շահագրգռուած է Վէնիզէլօսի ընթացքով։ «Կրէտացի դիւանագէտը ունի յանդուգն ըմբռնումներ, որոնք երբեմն գինքը կը մղեն դժուար խաղերու ձեռք զարնելու։ Բայց իր բացառիկ ճկունութիւնը թոյլ կուտայ իրեն դիմադրելու ամենէն փափուկ պարագաներուն։ Ներկայիս իր դէմ դրուած պարագաները ամենամեծ խոհեմութիւնը կը համարեն»։

Որոշ է այլեւս հելլէն քաղաքականութիւնը։ Վէնիզէլօս իր վերջին ուղեւորութեան ընթացքին այցելեց Եուկօ Սլաւիա, Պելկրատ, Վիեննա և Վարշաւիա։ Իսկ ամենէն վերջ հանդիպեցաւ նաև Հռոմ։

Ինչ մեկնութիւններ և բացատրութիւններ ալ տայ հելլէն վարչապետը անկարող է փարատել «Թիւրիմացութիւնները»։ Իր յայտարարութիւնները, որքան ալ խաղաղասիրական տեսնուին անոնք, չեն կրնար համոզել շահագրգռուող տէրութիւնները։ Ճկուն դիւանագէտ մը, Վէնիզէլօս, իր այս ուղեւորութեան միջոցին Վարշաւիա հանդիպեցաւ, Պարզապէս ցոյց տալու համար Ֆրանսայի թէ՝ ինք հակաֆրանսական ոեւէ քաղաքականութիւն չհետապնդեր։ չէ՞ որ Լեհաստան գինակիցն է Ֆրանսայի։

Այս բոլոր խմորումներուն գլուխը կանգնած է սև շապիկաւոր Մուսոլինին, որ տարիներէ ի վեր գինակցութիւններ կը կնքէ, դաշնագիրներ կ'ստորագրէ, բարեկամութիւններ կը հաստատէ և սպառնալիքներ կը տեղացնէ։ Բարեկամական կապերով միացած են արդէն Թիւրքիա, Ցունաստան, Իտալիա, Պելկին և Մոսկուան։ Մինչ Հռոմի միջնորդութեամբ և դրդումով։ Այժմ կարգը եկած է պալքանեան միւս տէրութիւններու միացման, հաւասարակշռութիւնը պահելու համար։

Բայց Անգլիա և Ֆրանսա պիտի թողո՞ւն այդ նոր խմորումը։ Պիտի հանդուրժե՞ն որ Մուսոլինին և իր գինակիցները նոր արկածախնդրութիւններու առաջնորդեն մարդկութիւնը և նոր արիւններ թափել տան։

Այսպէս թէ այնպէս քաղաքական անակնկալներով յղի շրջան մը կը բոլորէ աշխարհ այս օրերուն։

ԻՆՉ ԿԱ ՄՏԱԾԵՆ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆԸ

Այս վերնագիրով «Ազդարար»ը 16 Յունուարի թիւին մէջ կը գրէ.—

Կը թուի թէ զուր չէր միտամուտ լայսր զոր նայ մամուլը անխիր կապեց Բարեգործականի նորընտիր նախագահին, Պ. Դ. Կիւլպէնկեանի։

Ակէ առաջ տեղի ունեցած վէճեն կամ «անհամաձայնութենեն» յետոյ, — որուն սակայն հետիւնը չբացատրուեցաւ, — սոնա նոր փաստ մը։ Որոշուած է ջնջել երկու վճարեալ քառոգիի (*փրօփանտիսթ*) պաշտօնը։

Եւ յուրը նիւդ է, բարեբախտաբար։ Փարիզի մեր թղթակցին կարգին, սոնա Բարեգործականի 8 Յունուար 1931ի զեկոյցը, որ բան առ բան կ'ըսէ.

Կեդ. Վարչ. Ժողովը քննարկեց 1931 տարեշրջանի առժամեայ նախահաշիւը և կարգ մը խնայողութեանց կարգին՝ որոշեց վերջ դնել Բարեգործականի Փրօփանտի Յանձնաժողովին, որ երկար տարիէ ի վեր գնահատելի ծառայութիւն կը մատուցանէր Ընդհ. Տնօրէնութեան կողքին։ Անդամները, Տեարք Լ. Բաշալեան և Ա. Զօպանեան, յանձն առին անձնուիրաբար ստանալ Միութեան փրօփանտին»։

Արդարեւ, կասարուածներ պրզտիկ բաներ չեն, եւ ցոյց կուտան մտայնութեան փոխարինութիւն մը, ինչ որ ամենէն հիմնականն է։ Նոր նախագահը, ինչպէս կը սպասուէր, նոր հով մը բերաւ իրեն հետ։ Պ. Պ. Հալանճեանի հետ սոնա ուսեցած վէճը բնաւ անձնական չէր, այլ անհարկոյս կը դառնար սկզբունքի մը շուրջ։ Եւ ոչ մէկ կասկած որ Պ. Դ. Կիւլպէնկեանի սկզբունքը առողջ էր, ճակատագրական իր անձնօր ճանգամանքին։ Կը բաւէ միայն նկատի ունենալ հինին *վատառոյզ* ճանգամանքը, ինչպէս նաեւ նախագահին մարդագործման ձգտումը, այնքան յստակորէն բանաձեւուած իր անդրանիկ ճառակին մէջ։

Ուշադրդ է ըսել թէ անձը չէ որ նկատի կ'առնենք։ Պ. Ա. Զօպանեան վարչական գրագէտ մըն է եւ արժանի ամէն գ անհատանի ու վարձատրութեան։ Իսկ Պ. Լ. Բաշալեան, գրագէտի տնորինկը միացնե նաեւ հանրային գործիչի մտքուրիւնը։ Միայն թէ, իրենց իսկ տանին համար, վարձատրութիւնը պէտք չէ ըլլար այդ ձեւով, *աւելորդ* պաշտօներ ստեղծելով։ Թող աւելին վճարուի, բայց տուի ուղղակի, բացէ ի բաց, եւ իբրեւ հանրային հաստատում, հանգրստեան թոշակ կամ ուրիշ բան մը։ Այս ձեւը ունի նաեւ իր բարոյական տանը։ Քանի որ կրնանք այն տեղ ըսել թէ սոնա ժողովուրդ մը որ երեսի վրայ չի ձգեր իր արդիւնաւոր մեսկիները։ Ու պահանջել որ նոյն հոգածութիւնը չցլացուի նաեւ գրչի ու մտքի միւս վաստակաւորներուն։ Ինչ տարողներ ունինք, հասուն կամ նորափթիթ, որոնք կը խամրին, պարզապէս նիւթական տանջանքի հետեւանքով։

Իրապէս, ինչ հարկ այդ քարոզութեան։ Ճա՛ն. պիտի խօսին, յոդուած պիտի գրեն ի նպաստ Բարեգործականին։ Բայց ժողովուրդը, — մանաւանդ մեր սկեպտիկը, — իր *տեսածին* կը հաւատայ, ո՛չ թէ *լսածին*։ Դուն հազար ըսէ թէ հոգի մը ունինք ազգին համար է, սոնա սիրոյն կ'ասիսիթիւ գիտեր գերեկ եւ ադուոր ադուոր ծուգիրներ կ'որոնեմ։ Տասն անգամ տասը ձեւով համրէ հոս հոն զրկուած նպաստները, այն ալ սբերիները լեվայի կամ լեյի վերածելով, ուրախցի թիւր գիրնայ ու երկնայ...։ Ան սակայն չի կախեր, երբ ապագին սեփական աչքով կը տեսնէ որ այդ բոլոր նպաստներուն քառապատիկը կը տուի բանի մը հոգիի։ Կամ երբ կը տեսնէ որ Բարեգործականի ընդհ. քարտուղարը տաս աւելի ռոճիկ կ'առնէ քան Ֆրանսայի նախարարը։

ԹԻՒՐՔԻՈՅ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս Տեղի Ունեցաւ Մէնէմէնի Դէպքը

Ամբողջ Քրիստոնէութիւնը պիտի խլամացնէին եւ էսա Մարգարէի անտ տեսակցելու համար Դամասկոս պիտի գային, անկէ ալ Զիւանասան երթալով Մուսան պիտի գտնէին՝ հրեաներն ալ խլամացնելու համար

Թիւրքիոյ վերջին ապստամբութեան առիթ կազմուած պատերազմական Առեանը սկսած է դատավարութեանը իրրև ապստամբ ձերբակալեալ հոգեւոր անձերու, հաճնեցիներու և ոճրագործներու։ Առաջին դատավարութիւնը տեղի ունեցած է 15 Յունուար, Ուրբաթ օր, Մէնէմէնի մէջ։

Պատերազմական Առեանի նախագահ Մուսթաֆա փաշան կարդալէ վերջ ամբաստանագիրը, սկսած է կարգով հարցաքննել ամբաստանեալները։ Ամբաստանագրի կարդացուած պահուն հաճնեցիները սկսած են իրենց մտքերը փետտել և գոչել «Էշտիւլլահիլլահիլլալլահ» «Լահէվ-լավէլա գուվվէթ իլլա պիլլահիլ ալիմ»։

Շէյխ Էսատ, նաքշիպէնտներու պետը, որ հիւանդ վիճակի մէջ բերուած էր դատարան, խօսքը ուղղելով նախագահին յայտարարած է որ ինք չ'ճանչնար ամբաստանեալներ և տեղեկութիւն չունի եղած ամբաստանութիւններէն։ Նախագահը տեղը նստեցնելէ վերջ չէյխ Էսատը սկսած է հարցաքննել Մէնէմէնի Էմին անուն հաճնցի և հետզհետէ միւս ամբաստանեալները։

Նախ անոնք պատմած են մանրամասնօրէն թէ՝ ինչպէս կը հաւաքուէին թէքքէներու և թիւրպէներու մէջ և կանչուտէին Թիւրք հանրապետութեան տապալման։ Խստովանած են որ Շէյխերը իրենք խրած են յայտարարելով որ արաբիայէն Խալիֆէներ պիտի բերուին և չուտով գոնէ պիտի գրաւեն և թէ այ մարդարէն պիտի տեսնեն՝ հնազանդելով իրենց։ Վերջը ամբաստանեալները բան են։

— Ամէն օր աղոթք ընելէն և համբիչ քաշելէն մեր ընտանիքները յոյսերուին մոռցած էինք և թունաւորուած։ Այս Մէնէմէնի դէպքը հոն թէքքէներու մէջ պատրաստուեցաւ։ Մարգարէն քարայրի մէջ կը պառկի կրեսին և մենք ալ հոն ծառը երթալով աղօթելէ վերջ չէյխ պիտի ըլլայինք։ Անկէ վերջ դրօշակը քաշելով Մէնէմէնի մէջ պիտի հաստատէինք Խալիֆայութիւնը, չէյխմաֆէթը պայմագամ պիտի ընէինք, իսկ չէյխ Էսատը Խալիֆա ընելէ վերջ ամբողջ աշխարհին պիտի իշխէինք։ Մինչև Էնկիւրի պիտի քալէինք։ Գալիոր մայրաքաղաք ընելէ վերջ Ապուլ Համիտի տղաքները բերել տալով հոն պիտի հաստատէինք Խալիֆայութիւնը։ այն ատեն չէյխ Էսատ չէյխ Իլ Իսլամ պիտի ըլլար։ Այս հաւատքով նախ յարձակեցանք Մէնէմէնի վրայ։

Վերջը հետեւեալ կերպով բացատրած են Մէնէմէնի դէպքը.

— Դրօշակը քաշեցինք։ բազմութիւնը տեսնող ժանտարմա մը դուրս եկաւ և վերջը հրաման տուաւ բոլոր ժանտարմաներու զէնքերնին առնել։ Սպայ մը եկաւ և ուզեց մեզ ցրուել։ Մէհտիի զէնքով զարկաւ զայն և վերջը դանակով կտրեց անոր գլուխը։ Վերջը կրակը սկսաւ։ առաջին անգամ Էլրիլ Մէհմէտ մեռաւ և անկէ վերջ ուրիշներ։ մենք ալ փախանք։ Կրսէին մեզի որ գնդակ չ'անցնիր մեր մարմիններուն։ բայց երբ սկսան մէկիկ մէկիկ իյնալ մեր ընկերներն ու չէյխեր սկսանք վախնալ։ Եթէ Մէնէմէնի մէջ յաջողէինք, մեծ տէրութիւններ իսլամութեան պիտի հրաւիրէինք։ Հանրապետութիւնը տապալելէ վերջ մինչեւ Եամակոս պիտի երթայինք և էսա մարգարէին հետ տեսնուելով քրիստոնէութիւնը մահմեդականութեան պիտի դարձնէինք։ Վերջը մինչեւ Զիւնասան երթալով հրեաներն ալ պիտի խլամացնէինք։ Գերմանական մեծ տէրութիւնը պիտի աշխատէինք ամբողջութեամբ իսլամացնելու։

ԹԻՒՐՔԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԱՀԱՌԱԿԱՆԻ ՄԸ Ց ՑՏՈՒՐՈՒԹԻՒՆԵՐ ԸՆԵԼԻՍՄԻ ԱՆԿՈՒՄԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷՆ

«Անվար»ի Հալեպի թղթակիցը «ի՞նչ կ'անցնի կը զառնայ թիւրքիոյ մէջ» վերնագրով կը գրէ իր թերթին 18 Յունվար թուականով—

Թիւրք կառավարութեան ղեկավարները շատ կ'աշխատին Թիւրքիոյ ներքին կացութիւնը պահելու և օտարներուն չծանօթացնելու համար։ Ամենէն ադիտաբեր և մեծ դէպքն իսկ կուգեն մանրացուցիչով տեսնել և ցուցնել։ Թերթերը չեն կրնար տարբեր ընթացք մը ունենալ և իրենց տրուած հրահանգէն դուրս քանի մը գրել։ Ինչ որ կը լսենք և դիտենք թիւրքիոյ իրական կացութեան և անցուդարձերուն մասին, ընդհանրապէս օտար աղբիւրներէ և կամ ժտիկութեան շուրջիւ եկող գացող ճամբորդներէ կը ստանանք։

Ահա այս անգամ կարդ մը նոր տեղեկութիւններ կը քաղենք վերջերս թիւրքիայէն եկող շատ արժանահաւատ և վստահելի վաճառականէ մը, թիւրքիոյ ներքին կացութեան շուրջ։

Ցիշեալ վաճառականը կը պատմէ որ թիւրքիոյ բոլոր մասերուն մէջ այ ծայր տուած են ապստամբական շարժումներն ու դժգոհութիւնները և ժողովուրդը մատնուած է սարսափի։ Կառավարութիւնը, կրսէ այդ վաճառականը, իր բոլոր ուժերն ու ամենաբիրտ միջոցները տրամադրած է ճնշելու և ճգմելու համար դժգոհութիւններն ու դժգոհները։ Երկրի բոլոր կողմերը լեցուած են բանտարկեալները, որոնց մէջ կը գտնուին շատ հեղինակաւոր և ազդեցիկ անձնաւորութիւններ։

Կազմուած են արտակարգ դատարաններ, որոնք կգբաղին այս դատերով։ Եղած ապստամբական շարժումներն ու դժգոհութիւնները միայն մէկ նպատակ կը հետապնդէին, այն է՝ Քեմալիզմի անկումը։ Ոչ մէկ ժամանակ Քէմալի և իր կառավարութեան դէմ այսքան քամահրանք սնուցած էր թիւրք ժողովուրդը որքան այսօր։ Հակառակ կառավարութեան ամէն տեսակ բռնութեանց և խստութիւններուն դարձեալ ժողովուրդը հոս ու հոն կը ցցէ իր գլուխը և շարժում կը յառաջացնէ։

ԳԴՐՔԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ (*Ալ. Խատիսեան, Մասնակցաբար ու Տպարան «Նոր Օր»։ Ա-թէնք 1930*)

Պատմութեան վարպետ մը, Ալ. Սորել, շատ ընորոշ կերպով սահմանեց ժամանակին արուեստը, որուն մէջ ինք գերազանցեց։ Ըստ իրեն, պատմութեան առաքելութիւնն է «հասկնալ ու հասկցնել ինչ որ եղած է»։ Կարդալով քաղաքական գործիչ Պ. Ալ. Խատիսեանի երկասիրութիւնը աչքաւորութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան ծագումին ու զարգացումին մասին, այդ սահմանումը միտքս եկաւ ու ինծի յիշեցուց ուրիշ մը, որ թէեւ տարբեր բայց նուազ յատկանշական չէ։ Արդարեւ Միշլէի համար պատմութիւնը անցեալին յարութիւնն է։ Ու կարծես թէ Պ. Ալ. Խատիսեան, որուն երկը ճշմարիտ պատմութիւն բլլալէ աւելի, պատմական հունձ նիւթ է յուշերու ձեւով, ձուլեր է մէկը և միւսը, եղանակով մը որ կարելի է կոչել ներքին յարութիւն։ Այսինքն կը վերապրեցնէ մեր առջեւ կարգ բայց փոթորկալի ժամանակաշրջան մը ու անոր գաղջ զրրկին մէջ պատահող բոլոր դէպքերը, իրենց յարակից պատճառներովն ու հետեւանքներովը։ Ու այս ընելու համար ան ունէր ամէն կարելի միջոցներ։ Բազմակողմանի կարողութեամբ օժտուած մտաւորական ու քաղաքական փորձառու գործիչ՝ ան՝ մանկէն եղաւ գրեթէ բոլոր չարժումներուն ազգային, ընկերային կամ քաղաքական, որոնք այս վերջին տասն հինգ տարիներու ընթացքին արտայայտեցին մեր ցեղային գրաւոր պահանջները։ Ան ըմբռնեցնեց մեր անկախութեան արշալոյսը ու ժորմոքալի սրտով, նրշմարեց ամպերը, սև բայց, ժամանակաւոր, որոնք եկան զայն շղարշելու։ Այս բախտաւոր կամ տխուր օրերու յիշատակներն են զոր այսօր ան կուտայ իր ներկայ աշխատութեամբ։

Գիրքը որ կը բաղկանայ 368 մեծադիր ու պատկերազարդ էջերէ։ Նախապէս հրատարակուեցաւ «Հայրենիք» ամսագրի մէջ։ Ու իր տեսակին մէջ առաջին կարեւոր աշխատութիւնն է որ լոյս տեսած է Հայաստանի Հանրապետութեան կեանքին մասին։ Պ. Մ. Վրացեանի «Հայաստանի Հանրապետութիւնը» որ աւելի ընդարձակ է ու աւելի լրացուցիչ տեղեկութիւններ կը պարունակէ, շատ աւելի վերջերը հրատարակուեցաւ։

Պ. Ալ. Խատիսեան, քսան երկար գլուխներու մէջ, մանրամասնութեամբ, թիւրերով թուականներով ու փաստաթուղթերով, կը պատկերացնէ Հայաստանի Հանրապետութեան հոլանդական ուղղութիւնը, Հայաստանի Հանրապետութեան հաստատումը, իր մասնակցութիւնը Փաղանոնի դաշինքին, իր վարչապետութեան շրջանը, Հայաստանի սահմաններու ընդարձակումը, 1919 Մայիս 28ի աքսոր, 1920 Մայիսեան ապստամբութիւնը, պատերազմը Թիւրքիոյ հետ, պոլշիկներու յարձակումը ու Հայաստանի Հանրապետութեան անկումը։ Այս բոլորին հետ ու կողքին, իրենց լայն պատմութիւնը ունին արտաքսման դրկուած պատուիրակութիւններ, բանակցութիւններն ու խորհրդաժողովները, որոնք կապ ունին Հայաստանի ճակատագրին հետ։

Ինչպէս Պ. Ալ. Խատիսեան կը յայտարարէ իր փոքրիկ յառաջաբանին մէջ, իր գրքին մէջ տեղ դուրս գերազանցապէս այն դէպքերն ու դէմքերը որոնց հետ չփուտի մէջ եղեր է ինք։ Եթէ քանակը այսինքն պատմութեան ամբողջականութիւնը կը տուժէ այս պարագայէն, որակը, ուրիշ խօսքով, պատմութեան ներքին արժէքը առատօրէն կ'օգտուի, վասնզի իրողութիւններն ու փաստերը անձնականութեան վերերացումին կը ենթարկի կրնան։

Հայաստանի Հանրապետութեան Ծագումն ու Զարգացումը գիրքը հետաքրքիր վէպի մը նման կը կարդացուի։ Հեղինակը ոչ մէկ ջանք չէ խնայեր իր գրքի պատրաստութեան համար մեր ժողովուրդի հետ անմիջականօրէն գործ ունեցողներու բերանացի կամ գրաւոր յայտարարութիւններէն օգտուելու։ Այս յայտարարութիւններով, ան ցոյց տուեր է, թէ տակաւին մենք որքան անփորձ էինք պետական կեանքի մը պահանջներուն։ Օրինակ, Տրապիզոնի խորհրդաժողովին գացող անդրկովկասեան պատուիրակութիւնը այնքան բազմաթիւ է որ թիւրք թերթերը չարամիտ կերպով կը սրախօսեն թէ՝ «Եթէ եկածը վինուորական արշաւախումբ մըն է փոքր է։ բայց եթէ հաշտութեան պատուիրակութիւն մըն է։ չափէն աւելի մեծ է»։

ՆԵՐՍԷՍ ՔԻՖԷԼԵԱՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵՆ

Մեծ ցաւ զգացինք կարդալով «Ցառաջ»ի մէջ ընկ. Վազգէն Շուշանեանի «Բաց նամակ»ը ուղղուած Սոցիալիստ Յեղափոխականներու ականաւոր դէմքերէն Ա. Խոնդկարեանին։ Բայց նոյնքան և աւելի մեծ ցաւ մը զգացինք տեսնելով «Ազդակ»ի մէջ ընկ. Լութերի պաշտպանողականը այդ անտեղի ու անարդար գրութեան։

Իր կարճ գրութեան մէջ ընկ. Լութեր երկու հիմնական նպատակ կ'ուզէ արտայայտել։ Առաջին որ՝ մենք շատ շուտ մոռցած ենք Խոնդկարեանցներու տխուր անցեալը «որոնց վարած ռուսասիրական քաղաքականութեան հետեւանքով հրեա ամիսի Հայաստանի մեծամասնականները ու Մայիսեան ապստամբութիւնը առաջացուցին, նախապատրաստելով Հայ Բանակին քայքայումը» և երկրորդ որ՝ չափազանց կը սխալինք այսօր երբ թոյլ կուտանք մեր երէկուայ հակառակորդ Խոնդկարեանցներուն, որպէսզի Դաշնակցական թերթերու անկիւնէն խօսին մեր դուրգուրանքին տարտայ դարձած «Հայրենիք» Ամսագրի մասին, միաժամանակ քարեր նետելով արուեստագէտ Շուշանեաններուն։

Ինչպէս ընկ. Լութեր ալ իմացած է՝ Շուշանեանի նամակէն անմիջապէս յետոյ «Ցառաջ» յայտարարեց թէ այդ գրութիւնը լոյս տեսած է հակառակ խմբագրի կամքին։ ի վերջոյ մեր շարք մը ընկերները ինչպէս նաեւ «Ցուսարերի» խմբագրութիւնը արտայայտեցան վէճի էութեան մասին ու տուին արժանի պատասխանը։ Բայց քանի որ ամիսներ յետոյ «Ազդակ»ի մէջ ալ խնդրոյ առարկայ կ'ըլլայ, կ'արժէ քանի մը խօսք ընել։

Ա. Խոնդկարեան ամիսէ ամիս գրագաստական յօդուածներ կը գտնէ «Հայրենիք» օրաթերթի մէջ «Հայրենիք» Ամսագրի մասին։ ու կը պատահի որ ի միջի այլոց կը գպի նաեւ Շուշանեանի գրական աշխատութեանց։ քննադատութեան ենթակայ եղող մտաւորականներէն

ոչ մէկրոպան չի հաներ. չէ՞ որ քրնադատ մը ոգան է իր պատասխանութիւնները հրապարակելու. իսկ ընկ. Շուշանեան վրդոված, բարկացած, «Ցառաջի էջերէն նիզակ կը ճօճէ Խոնդկարեանի դէմ՝ անոնցի յարձակումներ ընելով անոր անձին, և իրար խառնելով անոր անցեալ ու ներկայ քաղաքական գործունէութիւնները։ Շուշանեանի այս ձեւի կեցուածքն է որ պաշտպանել կ'ուզէ ընկ. Լուլիեր, իր կողմէն տեղի բսելով մարդու մը և բարեկամի մը մասին՝ որ իր բոլոր թերութիւններով հանդերձ եկեր է հայ քաղաքական կեանքի կարեւոր դէմքերէն մէկը, ու հակառակ իր քաղաքական տարբեր ուղղութեան այսօր ալ կը մնայ հայ ժողովրդի իսկական լաւագոյն պատգամաւորներէն։

Գրական վէճ մը պատրաստակ բռնելով հարուածել ու սեղմել մէկը։ Ահա Շուշանեանները կոպիտ սրխալը՝ որ երբեք չէր սպասուեր գոնէ մեր օրերու առաջաւոր երիտասարդութեան լաւագոյն ներկայացուցիչներէն՝ և որուն մէջ կ'իյնայ նաև զժբաղդաբար ընկ. Լուլիեր։

Կարող էին անչուշտ այլ տոիթներով քննադատել Խոնդկարեաններու քաղաքական ուղղութիւնը։ կարող էին միամամանակ խօսիլ անոնց անցեալ գործունէութեան մասին, բայց այս վերջին պարագան ալ չա՛ռ ջուր կը վերցնէ...

Անպայման պատմագէտ կամ քաղաքագէտ ըլլալ պէտք չէ, դատելու համար տակաւին երէկ մեր աչքերուն առջև կատարուած ցաւոտ իրականութիւնը։

Տասը տարիէ ի վեր հսկայ գրականութիւն տեղի ունեցաւ։ Հանրապետութեան շրջանի բոլոր գործիչները անընդհատ գրեցին ու կը շարունակեն գրել իրենց յուշերն ու դատողութիւնները՝ դնելով դէպքերը իրենց մերկապարանոց իրականութեան մէջ. ասոնցմէ ոչ մէկուն մէջ ակնարկ կայ այն մասին թէ «Խոնդկարեաններու պաշտպանած ռուսասիրական քաղաքականութեան հետևանքով էր որ երեւան եկին մեծամասնականները և Մաքիսեան ապստամբութիւնը առաջացուցին»։

Խոնդկարեաններու վարած քաղաքականութիւնը չէր որ երեւան հանեց մեծամասնականները, ասոր պատճառը ուրիշ տեղ պէտք է փնտրենք։ Ընդհանրապէս երկու տարի տեւող անկախութեան շրջանին՝ երբ քրիստոնեայ ու բարգաւակից Վրաստանը կատաղի պատերազմէ մը վերջ Թիֆլիսէն անդնդաւոր գաներ կը լարէր գրպի Հայաստանի դէմ, ու Ախալքալաքի սահմանները հասցնելով մինչև Երեւանի դռները՝ զայն միայնել կ'ուզէր Վրաստանին՝ միաժամանակ փակելով բոլոր արտաքին ճամբաները Հայաստանի առջև որպէսզի ան սովամահ խեղդուի։ երբ Բեազիմ Դարապէքիրի սակաւաթիւ դեռատի էին Ալեքսանդրապոլի մէջ ու իրենց աչքերը գարձուցած Երեւանի վրայ։ երբ թաթար Ասլանովը Շուշին գրաւելով կ'ըսպառնար ամբողջ Ղարաբաղի և Զանգեզուրի հայութեան բնաջնջումին, այդ օրը Հայաստանի բանակն էր որ երկու տարուան մէջ բազմաթիւ պատերազմներ մղելէ վերջ ներքին և արտաքին ճակատներու վրայ ցնցումներ հաղած ու կիսաքաղց վիճակի մէջ պիտի կրնար դիմադրելու թաւալ նաև հիւսիսէն եկող մեծ վտանգին։

Հայաստանի խորհրդայնացման վանդիքուն պատճառը դուրսն էր, ոչ թէ ներսը։

Ինչ միջոցներ կային որ չդիմեն դին կատարելու թիւնը և մեր գեկավար մարմինները, թէ Խոնդկարեաններու կամքին հակառակ, և թէ գոնացում տալով անոնց առաջարկին, սկսած գալիսիսէնէն մինչեւ բիւրո-կառավարութիւն։ Այո՛, կարելի է այսօր չատ մը մարդարէութիւններ ընել երբ ամէն բան կատարուած ու պատմութեան անցած է...։

Ենթադրենք մէկ վայրկեան որ հանրապետութեան կառավարութիւնը մեծքրէր Հայաստանը յետին պոլշեւիկէն, որպէսզի չեռապոյին Պաքու և Թիֆլիս նստող պոլշեւիկները մեր սև աչքերուն համար պիտի չնո՞ղնք ընկէն երեւանին։ Չէ՞ որ կայ նաև Բեռլուսրեան ապատամբութեան փաստաւոր փաստը, որ կուգայ վկայելու թէ սահմանած պայմաններուն մէջ հայ ժողովուրդի նուազագոյն վնասը գարձեալ առաւելական կարգերն էին, քանի այդ պիտի կատարուէր իր կամքէն անկախ։ Թուասիրութիւնն էր այս թէ պարտագիր անակնկալներու հանակերպում։ Հայաստանը կամ ամբողջութեամբ պէտք էր իյնար թիւրքի ոտքին տակ, կամ ընդունէր Խորհրդային կարգերը, ուրիշ ելք չկար, և ընդունեց երկրորդը։ Այսքանը կը բաւէ այս մասին չատ հեռուները չերթալու համար...։

Ընկ. Լուլիերի սիւս միտքը թէ «մեր այնքան տարածած «Հայրենիքը» մեղսակից կը դարձնենք Խոնդկարեանին թոյլ տալով անոր խօսելու մեր գուրգուրանքին սարկայ դարձած «Հայրենիք»։ Ամսագրի մասին» ուրիշ բան չէ՝ այլ անսխալական ըլլալու մեծամտութիւն։ Ոչ միայն երիտասարդ Շուշանեաններ, այլ հայութեան գրական փառքը կազմող «Հայրենիք» Ամսագիրը պարտաւոր են լսելու Խոնդկարեանի և ուրիշ չատ չատերու քննադատութիւնները, ասոնցմէ գոնէ մը ինքզինքնին ամբողջ քաղաքակրթի մարդկութեան ընդունած այն մտքէն թէ «չկայ յանցանք թիւն առանց քննադատութեան»։

Խոնդկարեաններու վարած քաղաքականութիւնը չէր որ երեւան հանեց մեծամասնականները, ասոր պատճառը ուրիշ տեղ պէտք է փնտրենք։ Ընդհանրապէս երկու տարի տեւող անկախութեան չրջանին՝ երբ քրիստոնեայ ու բարգաւակից Վրաստանը կատաղի պատերազմէ մը վերջ Թիֆլիսէն անընդհատ գաներ կը լարէր գրպի Հայաստանի դէմ, ու Ախալքալաքի սահմանները հասցնելով մինչև Երեւանի դռները՝ զայն միայնել կ'ուզէր Վրաստանին՝ միաժամանակ փակելով բոլոր արտաքին ճամբաները Հայաստանի առջև որպէսզի ան սովամահ խեղդուի։ երբ Բեազիմ Դարապէքիրի սակաւաթիւ դեռատի էին Ալեքսանդրապոլի մէջ ու իրենց աչքերը գարձուցած Երեւանի վրայ։ երբ թաթար Ասլանովը Շուշին գրաւելով կ'ըսպառնար ամբողջ Ղարաբաղի և Զանգեզուրի հայութեան բնաջնջումին, այդ օրը Հայաստանի բանակն էր որ երկու տարուան մէջ բազմաթիւ պատերազմներ մղելէ վերջ ներքին և արտաքին ճակատներու վրայ ցնցումներ հաղած ու կիսաքաղց վիճակի մէջ պիտի կրնար դիմադրելու

ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՅԱՅՏՆԱՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼ. ԼՐՏԵՍՈՒՀԻՒ ՄԷ ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԵՐԿԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

ԹԻՒ CZ 211 ԼՐՏԵՍԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Առտուան ժամը երկուքը կար, երբ Սուլթանին պալատին քովերը հասանք։ Հայ մը մեզմէ բաժնուեցաւ, մինչ մենք քովինտի փողոցի մը մէջ կը պտտուրտէինք։ Պահ մը վերջ վերադարձաւ.

— Ներսն է արդէն չընչեց։

Նստարանին վրայ երկու մարդկէր կը քնանային...։

Ես՝ պետին կապը կը կանուէի, հետս։ Դիմակը պահած էր։

— Կատարեա՛ք է, պատասխանեց։ Փորձի՛։

Հայէն գաւ երկու հոգի կոչ ունէինք հետերնիս։ Ասոնք էին որ Լէնտի սպասաւորներուն տեղը պիտի բռնէին։

Վագրերու պէս սողոսկեցան եւ յեղակարծօրէն խոյացան քնացող երկու չուքերուն վրայ որ ոչ մէկ դիմադրութիւն ըրին։ Տասը երկվայրկեանի մէջ՝ ամէն բան լրացած էր։ Իրենց կալանաւորները մեր ինքնաշարժը փոխադրեցին։ Հայը ղեկը ձեռք առաւ ու սուրաց, իր մարդկային բեռովը ապահով վայր մը ապաւինելու։ Այդ միջոցին՝ մեր երկու աջակիցները՝ Կալանաւորներուն գգեստները հագած՝ անոնց պաշտօնները կը դրաւէին։

Պոռս բացատրեց ինծի.

— Անոր ինքնաշարժին մէջ պատուրեալու կ'երթան։ Հոս ինծի կը սպասէք։ Անցած առաւնիս ձեզ կ'առնենք մեզի հետ։

Դողդոջուն, գրան մը չրջանակին մէջ կծկուած, սպասեցի։ Վիզս երբ երկարէի՝ կրնայի դիտել թէ հոն ի՞նչ կ'անցնէր կը դառնար։

Տեսայ որ՝ կին մը, ծանր հագուստներով բեռնաւորուած, դուրսը և գէմքը ծածկուած թանձր քօղերով պտիկ դռնէ մը դուրս ելլելով ինքնաշարժ մտաւ։ Սիրտս տեղն դուրս գաղեց։ Լմնացած էր...։

Երբ՝ դիս առնելու համար կանգ առաւ կառքը, յուզումով ներս ցատկեցի։ Զկրցայ զսպել իմ ղղռուկ ազաղակ մը։ Լէնա Տարպէյ փռուած էր, անշարժ...։ Անձկութեամբ պեռս նայեցայ.

— Դոնէ մեռած չըլլա՛յ...

Ուսերը ցնցեց և ըսաւ կծրուկ.

— Ոճրագործ տեմ...։ Պարզապէս կը քնանայ բանի մը ժամուան համար։

Ինքնաշարժը բաւական երկար գնաց։ Կարծես թէ ննջող լիզօրէից մէջէն քսան քիլոմէթրէ աւելի գացինք։ Ի վերջոյ հասանք տնակի մը առջև, որուն ապակիներէն լոյս կ'ելնար, և որուն դրան առջև մարդ մը կը սպասէր մեզի։ Նոյն պետերնիս ինքն։ Նշմարեցի որ դիմակը հանած էր, սակայն՝ ասոր դէմ կեղծ մորուք մը լրած էր դէմքին երեք քառորդը։ Նստարանէն իջան երկու աջակիցներուն օգնութեամբ՝ Լէնտի մարմինը փոխադրեց տունը։

Լէնա դրուեցաւ բազմոցի մը վրայ։

— Գէտք է վրան խուզարկել, հրամայեց պեռս։ Դուք պիտի ըսնեք։

ՍԱՐՍՈՒԱԶԴԵՑԻԿ ՈՃԻՐ ՄԸ

ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ Է ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՄԸ ՅԱՏ ԽՈՐՀԱԴԱՒՈՐ ՊՍԱԳԱՆԵՐՈՒ ՏԱԿ

ՈՃՐԱԳՈՐԾԵՐ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻՆ

ԲԺԻՇԿ ՄԸ, ԶՈՀԻՆ ԿԻՆԸ ԵՒ ԶՈՔԱՆՉԸ

Ցուցական թերթերեն կը հաղեցնի. Աթէնքի մէջ երեւան հանուած է սարսռազդեցիկ ու մեծապէս խորհրդաւոր ոճիր մը, որուն զոհն է Աթանասոփուլոս անունով չինուհեան գործակատար մը։ Ոճրագործները, իրենց երեւասարդ զոհը սպաննելէ վերջ, մերկացուցած են զայն և անդամահատած ու կէս մը տրկիզած, անճանաչելի դարձնելու համար։ Հրկիզումէն ու անդամահատումէն յետոյ, զոհին հագուստները լեցուցած են մէկ պարկի մէջ, երկու սրունքներն ալ մէկ թեւը երկրորդ պարկի մը մէջ եւ վերջապէս իրանն ու մարմնոյն մնացեալ անդամները ուրիշ պարկի մը մէջ։ Յետոյ, երեք պարկերն ալ դնելով ինքնաշարժի մը մէջ, գլխերանց կը տանին և հագուստներու պարկը կը նետեն Մօսխաթոյի մօտերը, բացօթեայ տեղ մը։

Սուրգուծ է որ, Աթանասոփուլօս, չաբաթ կէսօրէ վերջ հանդիպած էր չարժիրին՝ բժիշկ Քարցօնիսին, որու հետ ինքնաշարժ նստելով կ'երթան զոհին տունը և հետերնին առնելով անոր երեք զաւակները կ'երթան Ֆալէրօ։ Այս կը վերադառնան կէսօրէ վերջ մօտ 6ին։ Տղաքը տունը կը ձգեն, զոհը իր ճերմակեղէնները կ'առնէ հետը, ըսելով որ գիշերը պանդոկ պիտի մնայ։ Յետոյ կերթայ Օմոնիայի հրապարակը, ուր, Քարցօնիս կը պնդէ թէ առանձին ձգած է Աթանասոփուլօսը։

Գիշերուան ժամը 9ին, զոհը կը գտնուի «Նէօն» սրճարանը, ուր վճարում կընէ ուրիշ գործակատարի մը։ Ժամը 10ին կ'երթայ «Բոքինոս Քրինոս» գարնիզրատունը, ուր կը հանդիպի իր եղբօր՝ Սփիրօսի։ Ասոր հետ ինքնաշարժ կը նստին և կ'երթան մեքենագրուհի տունը (Տանային չատ գեղեցիկ աղջիկ մը է) և զայն ու անոր մայրը առնելով, կերթան Հին Ֆալէրօի մէկ գարեջրատունը ուր կը մնան մինչեւ ժամը 1 էջս գիշերէն վերջ։ Աթանասոփուլոս բաւական մը կը գինովնայ հոն։

Աղջիկը և Սփիրօս կը պնդեն թէ, ժամը 1,30ին, Աթանասոփուլօսը ձգած են իր տանը սեմին եւ իրենք մեկնած են։ Ճիշտ հոս ալ, զոհին հետքը կը կորսուի։ Տուն մտա՞ծ է։ Կինն ու զոքանչը մրխուտական պատասխան կուտան։ Այս պարագային, ոստիկան ու Սփիրօսը կը ասեն և ասիկա կը նշանակէ որ զոհը ուրիշ տեղ մը տարուած ու սպաննուած է, այն տեղն կինն ու զոքանչն է որ կը ասեն և ոճիրը գործուած կըլլայ տանը մէջ, երկու կիներուն և բժիշկ Քարցօնիսի մեղսակցութեամբ։ Այս վերջինը, կըսուի թէ, կնոջ սիրեւարն է։

Աւելէն հաւանականը կը թուի այն որ ոճիրը գործուած է տունէն դուրս վայր մը, կնոջ, զոքանչին, բժիշկին և հաւանաբար նաեւ այլ մարդոց կողմէ։ Ուր որ ալ գործուած ըլլայ ոճիրը, սա բաւարար է որ կիրակի գիշերանց, առաւուն դէմ, Աթանասոփուլոս գրաւէ իր սպանիչներուն ձեռքը։ Թէև դեռ չէ ճշտուած, բայց հաւանական կը թուի թէ, զայն տարած են բրժիշկին քլինիքը։ ուր ամէն յարմարութիւններ կայ, ոճիրը, գործուած ձեւով դլուխ հանելու համար։

Մարդասպանները կը կապկպեն զոհը և կը սկսին չարչարել։ Կ'ուզեն որ ըսէ թէ ո՛ր են դրամները։ Աթանասոփուլոս չի պատասխաններ։ Կը ճչայ, բայց իզուր։ Կրակ կը վառեն անոր կուրծքին դէմ, ողջ ողջ այրելու համար։ Անօգուտ։ Զոհը կը յամառի չըսել, թէ ուր է իր հարստութիւնը։ Մարդասպանները կ'առնեն անոր վրայ գտնուող եւ ենթադրաբար 190,000 տրախմի հասնող գումարը և յետոյ, իրենց ուրիշ բան չի մնար ընել, բայց եթէ մէջտեղէն վերցնել գործակատարը, որպէսզի ողջ մնալով չմատնէ կիրենք։

Զոհին վերքերը, հետեւեալ հաւանականութիւնը ցոյց կուտան սպանութեան նպատակին մասին։ 25ի չափ դաշոյնի կամ նշդրակի հարուածներ կո տան գործակատարի մարմնին, որ արիւններու մէջ կը գալարուի, բայց չի մեռնիր։ Յետոյ սարսռանակ մը կը պարպեն

ՍՊ. ԼԻՆԴՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒՆ
ՕՐ. ՆԱԶԻՆ ՄԱՆԱՐԵՆ
Ամուսնացեալք
18 Յունվ. 931 Դամ...

"GOODRICH"
"ԿՈՒՏՐԻՇ"
ՁԵՐ ՍԱՅՕՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԳՈՐԾԱԾԵՑԷ ՄԻ ՄԻ...
"ԿՈՒՏՐԻՇ,, ՊԱՍՏԵՂՈՒՄ...
«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկներուն գործարանը ամենամաքուր անխարդախն է. կտաւը պատրաստած է նշիպտոսի անմաքրամաքաւպակէն, որով կատարելագործուն և ապահով է։
«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկները մայրը են ամենամատեղի ապրանքներուն։ անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուիլ։ Այս ճշմարտութեան հաստատելու համար միայն մէկ գաւ փորձեցէք։
«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկները նուրբութեան միջոցին յառաջ եկած վնասներ կամ թերութիւն երաշխաւորած է։
Լիբանանի եւ Սիւրիոյ գործակալ՝
Մ Ի Շ Ել Թ Ր Ա Ս Տ՝ Գէյրութ
Հիւս. Սիւրիոյ գործակալներ՝
ԱԶԻՐԵԱՆ և ԲԷՅՕՐՕՂԼՈՒԹԵԱՆ Հ...

կուրծքին։ Եւ հաւանաբար զոհը ալ գլխուն վերջ Աթանասոփուլոս կը դնէ չէ իր վերջին չունչը։

Ոճրագործները կը խորհին անհետացնել դիակը, զայն անհետացնելէ վերջ։ Կը նայեցի գործնելէ վերջ։ Կը ... զէմքը և մարմնին այլ մասերը։ Յետոյ, կը սկսին տայրեայ մարմինը անդամահատելի դիրութեամբ փոխադրելու համար դիակը։ Ոտքերը և թեւերը կտրեն և կը դնեն մէկ պարկի մէջ մարմինն ու սիւս անդամները, ինչպէս նաեւ վրայի հագուստները։ ուրիշ երկու պարկերու մէջ։ բեռոցներն ինքնաշարժի մը մէջ դրուն չորեքօրը նոյնպէս մեռնելու և առաւուն դէմ պէտք ըսինք, կը նետեն պարկերը։ երկու տարբեր վայրերու մէջ և կը գտնուին ոստիկանները կողմէ։

Կենթադրուի որ ոճիրին մասին է զոքանչին վրէժխնդրութիւնը իր փեսային, որուն քնքնա չէր, հակառակ անոր 7 տարիէ ի վեր միասին կը բնակին, առանց սակայն իրարու յարգանքի։ Ասոր համար Բէֆիլոնիայէն կանչած էր իր քոյրը՝ Մօսքիսոր և հաւազաղ դայն ապանել իր փեսան։ Խոստացած էր միանգամայն ոճիրի վերջ զայն փախցնել Եգիպտոս։ իր ամուսինը մեծ հարստութիւն էր։ Այս նպատակով ալ, մինչ իսկ անցագիր հանուած էր Մօսքիսոր։

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

ԵԼԼՏՐԶԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՇԱՆ ԷՖԷՆԴԻԻ ՊԱՇՏՕՆԸ

Սուլթան Համիտ պարապոյ ժամերուն կամ իր պալատին առջև գտնուող պարտէզին մէջ կը պտտէր և կամ այ իր մասնաւոր ատաղձագործատունը երթալով ատաղձագործութեամբ կ'զբաղէր։ Ատաղձագործութեան և յախճապակիի գործերուն հանդէպ ունեցած հետաքրքրութեան համար, Համիտ այդ երկու արհեստներու գործարաններ հաստատած էր Երլդզի մէջ։ Եւրոպական իշխանաւորներուն նուէրներ կը ղրկէր այդ գործարաններու արտադրութիւններէն։

Զին և ազաւնին ալ չատ կը սիրէր Համիտ։ արքայական սպնուազեղ նժոյգներ ունէր, որոնցմէ յաճախ նուէրներ կը ղրկէր դեսպաններու և թագաւորներու։ Ժամանակ գտնելուն պէս կերթար և իր ձիերը կը տեսնէր։ Շաբաթուան միջոցին չատ ձի հեծած ըլլալը և լաւ հեծնող մը ըլլալը խօսած է ինձ։

Սուլթան Համիտ միայն այս չափով կը հետաքրքրուէր։ Ինչպէս յիշեցի պաշտօնական և մասնաւոր գործերով այնքան զբաղուած էր Համիտ, որ հազիւ ժամանակ կրնար գտնել մարզանքով և օգտակարութեամբ զբաղելու.

Երլդզի մէջ երկու տեսակ կազմակերպութիւն կար, մէկը Պաշտօնական իսկ միւսը մասնաւոր. պաշտօնական կազմակերպութիւնը ուղղակի պետական յարաբերութիւններու և գործերու համար էր, իսկ մասնաւորը մի միայն թագաւորի անձնական գործերու կը նայէր։

Մասնաւոր կազմակերպութեան մէջ կը պաշտօնավարէին.

1.— Հաղուստապետը.
2.— Գորգապետը.
3.— Խոհարարապետը.
4.— Մխաքոտապետը.
5.— Սրճապետը.
6.— Մարանապետը և
7.— Զրապետը (ջրբրգճը պաշը)։

Ինչպէս կը հասկցուի իրենց պաշտօններու անուններէն, ասոնք լոկ թագաւորի ծառայութեանց յատկացուած էին և անոնք ունէ դիրք և կապ չունէին պետական ընդունելութեանց և հրաւէրներու հետ։ Իրականութեան մէջ այս պաշտօններու մէջ ծառայողները, Սուլթան Համիտի Շահզատէութեան ժամանակէն սկսած իր ծառայութեան մէջ գտնուող և իր վստահութեան արժանացող մարդիկ էին։ Անոնցմէ չատերը իրենց պաշտօնէն դատ ուրիշ ոեւէ գործով չէին զբաղեր և ուտել խմել եւ հանդիսատ պատկելէն զատ հոգ չունէին։ Այսու ամենայնիւ ասոնց մէջ կը գտնուէին նաեւ մարդիկ, որոնք թագաւորին հաւատարմութիւն ու սէրը շահելու և նրի թական վարձատրութիւններ ապահովելու համար ժուռնալճիութիւն կընէին։

Պաշտօնական կազմակերպութեան բաժինները հետեւեալներն էին։

1.— Մապէյնի Միւշիրութիւնը.
2.— Ս. քարտուղարութիւն.
3.— Մապէյնճի պէյերու պաշտօնատունը.
4.— Հիւրասիրութեան նախարարութիւնը.
5.— Զինուորական քննիչութիւնը.
6.— Թագաւորական հետեւորդներու Պատերազմ. Ատեանը.
7.— Թիկնապահներ.
8.— Իզզէթ փաշայի պաշտօնատունը.
9.— Տէրվիշ փաշայի պաշտօնատունը.
10.— Շաքիր » »
11.— Քամբէրճիէր » »
12.— Ալէքսանդր Գարա Թէոտորի պաշտօնատունը.
13.— Թարգման Նշան էֆէնտիի »
14.— Մասնաւոր Շիֆրի »
15.— Մապէյնի Թարգմանները։

ՄԱՊԷՅՆԻ ՄԻՒՇԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կազի Օսման փաշայի հովանաւորութեան ներքեւ գրտնուող այս Միւշիրութիւնը տեսակ մը նախարարութիւն էր, որ Երլդզի պալատին ընդհանուր հսկողութեամբ կ'զբաղէր։ Միայն թէ Օսման փաշան ոչ մէկուն վրայ ազդեցութիւն եւ հեղինակութիւն ունէր։ իր անցած տարիներու հաշիւին եւ ծառայութեանց իբր յարգանք, թագաւորը այդ պաշտօնով զինք Երլդզի առած և իր երկու տղաքներուն երկու Սուլթաններ տուած էր։

Կազի Օսման փաշայի սէրայի մէջ գտնուող պաշտօնատունը իսկապէս արտակարգօրէն զարդարուած և կահաւորուած էր։ Կազի Օսման փաշայի ուրիշ մէկ պաշտօնն ալ թագաւորին ներկայացուած աղերսագիրները, իրենց յատուկ նախարարութեանց փոխանցել ու ղրկել էր։ Այս աղերսագիրները առանձին պահարաններու մէջ կը ղրկուէր եւ հետեւն ալ մասնաւոր կնիքով մը կը կնքուէր։

Օսման փաշա ուրբաթ օրուան Սէլամլիքի արարողութեանց և տօնական հանդիսութեանց ընթացքին թագաւորին դիմացը կը նստէր։

Կազի Օսման փաշայի ժանէն վերջ, թագաւորը իր կառքին դիմացը յատկացուցած էր սպարապետ փաշային։ Ուրբաթի Սելամլիքներու ժամերի վերադառնալու արարողութիւնները պաշտօնական բնոյթ մը ունենալուն համար թագաւորին դիմացը կը նստէին Շահզատէ Ֆիւրհանէտտին և սպարապետ փաշան։ Սուլթան Համիտ Երլդզ վերադարձին ինք անձամբ կը քշէր կառքը։

Այս առթիւ յիշել կուգամ պարագայ մը։ Սուլթան Համիտի գահակալութեան շրջանին, անոր համակրանքն ու բարեսիրտ պաշտօն մը մուրալու համար Երլդզի դռները մաչեցնող դեռ մինչեւ այսօր այդ չնորհքին չնորհիւ դիրքեր գրաւողներ մը մարդոց, սանմանադրութեան հռչակումէն վերջ բռնած խատական ընթացքը իսկապէս ցաւալի է։

ՇԻՖՐԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ

Թագաւորի յատուկ պաշտօնատան ճիշդ քովը կը գտնուէր Շիֆրի գրասենեակ մը։ Ա. քարտուղարութեան մէջ արդէն անձին բանալի մը գտնուելով հանդերձ բոլոր գեսպանատանց և կուսակալութեանց շիֆրներուն համար, չատերու տարօրինակ պիտի թուի Սուլթան Համիտի մասնաւոր շիֆրի գրասենեակ մը հաստատելը։ Սակայն երբ նկատի ունենանք որ Համիտի միակ ջանքն ու երազն էր պետութեան բոլոր գործերը իր ձեռքին մէջ առնել և կեդրոնացնել Երլդզի մէջ այն աստեն կը հասկնանք այդ ժամանակութեանց պատճառը։

Կուսակալներ, հրամանատարներ, դեսպաններ, կուսակալի օգնականներ, հոս ու հոն պաշտօնով զրկուողներ այս թագաւորի մասնաւոր շիֆրի գրասենեակէն մէջ մէկ բանալիներ կառնէին, այս կերպով ուղղակի թագաւորին հետ յարաբերուելու և կապ յառաջ բերելու համար։ Այս յարաբերութեանց միջոց պաշտօնական հանգամանք ունենալով հանդերձ շիֆրի գրասենեակը անոնց մէջէն միայն գաղտնի հաղորդակցութեանց և լրտեսութեանց մասով կը հետաքրքրուէր և զանոնք կը տեղեկացնէր թագաւորին։ Շիֆրի պաշտօնատան այս ուղղութիւնը առթ տուած էր որ Պոլսոյ մէջ գտնուող բոլոր լրտեսները ապաստան գտնէին հոն։

ՏԷՐՎԻՇ ՓԱՇԱՅԻ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ

Այս պաշտօնատան պարտականութիւնն էր հետաքրքրուիլ Արեւելեան Նահանգներու վիճակով և միջոցներ խորհելով տեղեկացնել թագաւորին։

(Շար.)

ՆՈՐ ԳԱՀԱՏԱՆՔ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանսական երաժշտական յայտնի հանդեսին, Le monde Musical-ին վերջին թիւին մէջ, Պ. Ռրնեք, ընդարձակ գեղեցիկ յօդուած մը գրած է վարպետին անձին եւ գործերուն հրատարակութեան առթիւ, որոնք կը բաղկանան հետեւեալ տողերը.—

Կոմիտաս վարդապետ, հայ համաշխարհ «Ֆոլքլորիստ»ը ծնած է Սարի Քէօշանիա քաղաքը, 1869ին. Երաժշտական ասպարէզը հակառակորդական եղած է անոր, սահմանութեան օրէնքով։ Իր նախապրելը երկու հարիւր տարի հրապարակուած մշակած էին եւ իր մայրը, որ զինքը մնդելին վերջ մնաց, երաժիշտ մը էր։

Եօթը տարիքին որբ մնացած տղան 1881ին ղրկեցին Էջմիածնի հնմարանը, հայկական դաստիարակութիւն մը ստանալու համար, ուր ոգեկոչին զարմանքը մեծ կ'ըլլայ երբ կը տեսնէ որ տղեկը հաներէն չէր կրնար խօսիլ։

Հայերէն չեմ կրնամ խօսիլ, կրնամ երգել» կ'ըսէ փոքրիկ Կոմիտասը։ Զօրաւոր յիշողութեամբ մը օժտուած ըլլալով, անիկա միտքը պահած էր իր լսած եկեղեցական երգերը. եղանակով ու բառերով։ Զանոնք կ'երգէ հիանալի սօփրանօ ձայնով մը, եւ Կարապետ կը սքանչանայ։

Էջմիածինը Հայերուն կրօնական մայրաքաղաքն է։ Կրօնական պտտերը հետաքրքրուեցան տղով որ ազատօրէն կրցաւ իր երաժշտական ձիրքերը զարգացնել։ Երբ իր ուսման շրջանը աւարտեց եւ խորը ընդունեց զայն Պերլին ղրկեցին, 1896ին. արեւմտեան երաժշտութիւնը ուսանելու համար։

Հինգ տարի մնաց այնտեղ— հինգ զրկանքի տարիներ որոնք իր առողջութիւնը խանգարեցին— ու այդ միջոցին եռանդով աշխատեցաւ դաշնաւորման harmonie) բազմերգութեան(contrepoint),դաշնակի եւ երգեհոնի վրայ։ Անշուշտ հայ երաժիշտ մը կը մնար ան, բայց անխուսափելիօրէն, կ'իյնար գերման երաժշտութեան տգեղեցութեան տակ։

Կարճ տեւեց ասիկա։ Երկիր վերադառնալուն, հեղինեակ ազատեցաւ այս ազդեցութենէն։ Իր ցեղին երաժշտութիւնը իր միտքը պաշարեց եւ իր դաշնաւորումները շատ հեռի են արեւմտեան երաժիշտի մը կատարելիք գործերէն։ Շատ անձնադրոյժ են անոնք ու եթէ երբեմն դաշնաւորման «ֆորմիլ»ները մեր սովորութիւններէն դուրս կուգան. անոնք, սակայն, ինքնուրոյն համաձայնութիւն մը ունին տողերուն նկարագրին հետ։

Էջմիածնի երաժշտապետ նշանակուելով, Կոմիտաս վարդապետ ուզեց տալ վարդեց երգչախումբը եւ աշակերտներ հասցուց։ Միեւնոյն ատեն, անիկա խիստ շահեկան տարրեր կը հաւաքէր հայկական ֆոլքլորին շուրջ, իր այցելած գիւղերուն մէջ երգել տալով գիւղացիներուն։

1906—1907ին Փարիզ եկաւ եւ մեծ հետաքրքրութիւն պատճառեց երաժշտագէտներուն իր երաժշտական ուսումնասիրութիւններով, քանախօսութիւններով եւ ներկայացնելով ժողովրդական երգեր որոնք այնքան մեծ հրապոյր մը ունէին։

Իր ժողովրդականացման գործը շարունակելով, երգահանդէսներ տուաւ Գոլոսոյ,"դեքանդրիոյ Գաղիրէի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, Գոլիս հաստատուելով՝ իր դիրքը աւելի նշանակելի վիճակ մը ստացաւ։ Այնտեղ 300 հոգինոց երգչախումբ մը կը վարէր եւ շրջապատուած էր բազմաթիւ հիացողներով։

1914ին կրկին Փարիզ եկաւ ան երաժշտական Միջազգային Համագումարին առթիւ։ Մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցին հայ ժողովրդական երգերու կշռոյթին ու կազմութեան մասին տուած իր բանախօսութիւնները։ Իր անձնը-էր աշակերտուհիին, Օր. Մարգարիտ Պապանի՝ օգնութեամբ, վարդապետը հին կրօնական երաժշտութեան ուսնկդրութիւն մը կազմակերպեց։ Համերգներ տեղի ունեցաւ հայ եկեղեցիին մէջ ու այս վաղնջուց երաժշտութիւնը մեծ տպաւորութիւն առաջ բերաւ Համաժողովի անդամներուն վրայ։

Կոմիտաս վարդապետը «Ֆոլքլորիստ»ի համբաւը տարածուած է ամբողջ Եւրոպայի մէջ եւ իր գործերէն բազմաթիւ հաւաքածոներ հրատարակուած են գերմանական եւ Ֆրանսական տարբերներէն։

Եղերական տարիներու հոգեկան ցնցումներէն վերջ, Կոմիտաս վարդապետ տասներկու տարիէ ի վեր կը գտնուի Փարիզի մօտակայ դարմանատուն մը ուր կը դարմանուի առանց բուժումի մեծ յոյսերու։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆՀԵԹԵԹՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ...

«Լ'Օրիան» խօսելէ յետոյ Թիւրքիոյ ու Իտալիոյ դաղտնի համաձայնութեան մասին որ կը նախատեսէ Սիւրիոյ եւ Լիբանանի բաժնումը Անկարա ի ու Հռոմի կողմէ եւրոպական պատերազմի մը պարագային, վերի խորագրին ներքեւ կը գրէ.—

«Արդ մեր կարծիքն է որ նախ ապրիորոդ բան մը կայ անշուշտ մեզի համար ներելով որ այնքան բուռն ու յամառ ցանկութիւններու առարկան են։ Լիբանանն ու Սիւրիան, օնորինի Մուսոլինիի իրենց կարեւորութեան հրպարտ գաղափարը պիտի ունենան։

Ցեղոյ մեր կարծիքն է որ որեւէ մեծ անյարմարութիւն մը չկայ որ Իտալիա ու Թիւրքիա միակուրնկ արդեն մեզի դասեն իրենց պատերազմի աւարին մէջ։ Ուղեկցի նախատեսութիւնը իրականանայ պէտք են արդարեւ բազմաթիւ պայմաններ որոնք այնքան դիւրիրականալի չեն թուիր մեզի ու որոնց առաջինը պիտի ըլլար Ֆռանսայի պարտութիւնը։ Անտարակոյս մեզի սխալ չեն գնահատեր Իտալիոյ պատերազմական առաքինութիւնները, բայց դեռ չեն տեսներ Ֆաշիսթ բանակներու հաստատելը Վերսայի մէջ։

«Ենթադրենք նոյնիսկ գանոնք Վերսայի մէջ, ու խատացած Եւրոպայի մը առջեւ։ Ի՞նչ տիպոսով, ի՞նչ կերպով, ու ինչ պարագաներու մէջ, յոյսերկան Իտալիա մը պիտի կրնար իրեն կցել Լիբանանն ու Սիւրիան։ Այս երկիրներ Ֆրանսական սացուածքներ չեն։ Այս երկիրներ պիտի չկրնային նկատուիլ որպէս կուսակներ։ Ընդունելով անհամարանմանն ու յոռեգոյնը, միջազգային ապահովութիւնը, որ այսօր կը պահպանեն մեր անկախութիւնը, զայն նոյնիսկ լաւ պիտի պահպաներ Ֆրանսայի պարտադրուած լքումի մը միջոցին։

«Այսպէս իրերը ի՞նչ եղանակով ալ նկատուին. «Ցեղի Նիւզ»ի «յայտնութիւններ»ը մեզի կը յեղաշրջեն ամբողջական սեղծումի սահմանին մէջ։ Տրամադրութիւնը որ պիտի նախատեսեր գաղտնի դաշնագրի մը մէջ, հովանաւորեալ երկիրներու կցումներ Իտալիոյ կամ Թիւրքիոյ այնքան պղտնական է հանայն որ պիտի նկատեր Զինասանի ու Փանամայի կցումը։

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԴԱՆՋ ՄԸ

Համայնն մեզի կը՞գրեն թէ՝ Համանին գիւղին մէջ, Էկ անուն գիւղացի մը, երբ մրջիւնոց մը կը բանկեր գտաւ բանկագին քարերով լեցուն կուժ մը։

Արժէքը չգիտնալով՝ կուժն ու անոր պարունակութիւնը բանի մը պարոյտի ծախեց դաշտային պանակ Ապէրի Քաշիրի։

Այս վերջինը ամբողջ հարստութիւն մը տեսնելով՝ կուժը կը պարունակեր 40,000ի աւելի մարգարիտներ, որոնց մեծ մասը ծախեց իւրանչիւրը երկու մեհիսի։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Սիւր. կառավարութիւնը իր 931 տարուայ պիւտճէին մէջ տասը հազար սիւր. ոսկի յատկացուցեր է, ճարտարարուեստական Դրամատունը բաշխելու համար, անոր հրապարակ հանելիք արժեթուղթերուն մէկ տասերորդը գնելու համար։

ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏ ՄԸ

Դամասկոսի քերթերը Պէյրութէն ղրկուած թղթակցութիւն մը հրատարակելով կը հաղորդեն թէ Մեծ Սիւրայը, Սիւրիան ճաւանանգիստով մը ուժեղ։ Հարցը կ'ուսումնասիրէ։

Բ. Գօմիսէրութիւնը, ըստ այդ թղթակցութեան Սիւրիոյ պիտի կցէ Տիւրոսի ծոցը, որուն ճաւանանգիստը պիտի ըլլայ սիւրիական ծովային բազմ։

Այս պարագային Լիբանանի հարաւային սահմանը պիտի ըլլայ Նահր էլ Քասմլէ (Լիբանի),

ՕԴՈՒԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐ

Պաղեստի եւ Դամասկոսի միջեւ ցարդ ամիսը մէկ անգամ կանոնաւոր թղթատար կար։ Ցեռ այսու որոշուած է ամիսը երկու անգամ ուղեւորել եւ ոչ թէ միայն մինչեւ Պաղեստ, այլ մինչեւ Հնդկաստան։ Առաջին օդանաւը մեկնեցաւ առջի օր. որը Հնդկաստան կը հասնի 8 օրեն։

ՀԵՐԲՈՒՄ

Բ. Գօմիսէրութիւնը կը հերքէ «Լ'Օրիան» եւ «Բէվէյլ» թերթերու այն լուրը, ըստ որուն իբր՝ թէ բոլոր հեռաձայնային գործերը պիտի յանձնուին սիվիլներու, որոնք մինչեւ հիմայ գիհուորականներու կը պատկանէին։

ՓՈՓՈՐԻԿ, ՅՈՒՐՏ ԵՒ ԱՆՋՐԵՒ ՊԷՏՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ՄԵԾ ՎՆԱՍՆԵՐ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

Վերջին քանի մը օրուան ընթացքին օդի մեծ փոփոխութիւն մը տեղի ունեցաւ Լիբանանի մէջ, երկարատեւ խաղաղ եւ մեղմ օդէ մը վերջ։ Հեռագրային թելերը աւերուեցան եւ ատեն մը յարաբերութիւնները խզուած մնացին, նոյն իսկ Լիբանանի լեռնային շրջանակներուն հետ։ Բաղաքի մէջ կարգ մը երեւոյթներ կարեցան եւ խաղաղ մթնոլորտի մէջ մնաց։

Ծովը շատ ալեկոծ էր։ Ալիքներու կասաղութիւնն ճաւային երթեւեկութիւնը վտանգի մատնուած էր։ Ցամաք կապուող ճաւակներն անգամ ալիքներու հարուածներէն իրար բախեցան եւ վնասներ կրեցին։

«Հիւսիսէ էլ Բահմաճ» անուն առագաստանաւ մը որ Այեքսանդրիէն մեկնած էր Մերսին երթալու համար, ճամբան բուռն փոթորիկի մը կը բռնուի եւ չկարենալով դիմադրել կ'ընկղմի։ Մէջը գտնուողները չորս հոգի, պզտիկ ճաւակի մը վրայ ապաստանելով կ'ազատին։

Պէյրութի մասնային ցնորհնութիւնը իմացաւ որ Սայտայի ուղղութեամբ, ծովու բացերուն վրայ, երեք Լիբանանցիներ պզտիկ ճաւակի մը մէջ վտանգի մատնուած են։ Իսկոյն ճաւ մը դրկուեցաւ գանոնք ազատելու համար։ Երեք ճաւավարներ երկար դիմադրութենէ մը վերջ ուժասպառ, ցրտահար եւ անօթի կիսամեռ վիճակի մը մէջ էին, երբ ազատուեցան։

Փոթորիկն փլած են ճաեւ տասը հատ հիւղակներ հայկական էմբերու մէջ եւ տասեր ալ վնասուած։ Ցկրան Թաքարի առջեւ բաղաքապետութեան կողմէ կառուցուած յայտարարութեանց սիւնը իյնալով ջարդ ու փշուր եղած է։

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԹԵՐԹ

Ազգայնականները որոշած ըլլալով Ֆրանսերէն թերթ մը հրատարակել Դամասկոսի մէջ, դիմում կատարած էին ձեռք ձգելու համար պէտք եղած արտօնութիւնը։ Թէպէտ ոյժուարութեամբ բայց վերջապէս ստացուած է արտօնութիւնը եւ թերթը մօտ օրեն լոյս պիտի տեսնէ խմբագրութեամբ Ճէմիլ Մէրեմէ պէյի, Ֆարիս խուրիի եւ Արիֆ Նէմէյիի։

ՄԱԹՈՍԱԿԱՆ ՀՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԻԻՍ ԾԷԱՆՈՒՏ

«Ամ իլ ձէտիս» թերթի առած տեղեկութեանց համաձայն Մաթուսեան ծխախոտի ընկերութիւնը պիտի գնէ Նախկին Բէյրութի եւ Սավայա ընկերութիւններու Ֆիրմաները եւ պիտի ընդլայնէ իր գործը։

ՔԻՒՐՏԵՐ ԿՐ ՏԵՂԱՓՈՐՈՒԻՆ ՀԻՍ. ՍԻՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Վերջերս Իրագի սահմաններէն դեպի սիւր. հող եկած են Միրան ասիրէթի պատկանող հարիւր ընտանիքներ, որոնք Բ. Գօմիսէրութիւնն թոյլտուութիւն ստացած են բնակութիւն հաստատելու հիս. Սիւրիոյ մէջ։ Բ. Գօմիսէրութիւնը անոնց հոգեր պիտի տրամադրէ մշակութեան համար եւ մինչեւ հինգ տարի գերծ պիտի մնան ամէն տեսակ տուրքերէ։

Այս ասիրէթը 1925ի հրատկան սեպտեմբերենն առաջ, ծմեռները կուգար ձեզիրէթ իպն Օմարի եւ Տէմիր Քաբուի շրջանները եւ ամառները կ'երթար Սղերդ եւ մինչեւ Վանի լիճն եզերները։ Այժմ Թիւրքիա երթալ անկարելի ըլլալով անոնք կը մնան Իրագի եւ Սիւրիոյ սահմաններուն մէջ։

ԹԱՄԱԶԱՆԸ

Ամպերու եւ անձրեւներու հեռանալէն կարելի չեղաւ տեսնել լուսնի երեւումը։ Ծոմապահութիւնը առջի օր երեքշաբթի սկսաւ Դամասկոսի ինչպէս նաեւ Պէյրութի մէջ։

ՄԱՐԱԶԱՅՏ ԺՕՖՈՒԸ ԾՆԱՒ ՈՒ ՄԵՌԱՒ ՆՈՑՆ ԺԱՄՈՒՆ

Մարաջախս ժօֆոյը ծներ էր 14 Յունուար 1852 առաւօտուայ ժամը 8ին։ Մեռաւ երեք Յունուար 1931, առաւօտուայ ժամը 8,23ին։

Իր հայրն ու մայրը, երկուքն ալ 29 տարեկան էին։

ՀԱՐԱԵՒԱՌՈՒ ՄԸ ՎԱՀՃԱՆԸ

«Ճօրն Քանալ անուն լարախաղաց մը, երբ Գուրնի Քազար անուն արճարանի մը մէջ կը խաղար չուանների վրայ, ինկաւ եւ մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ։

ՍԿԱՍԱՒ ԶԻՒՆԼ

Զանիլէն եկող ճամբորդ մը մեզ կը հաղորդէ որ երկու օրէ ի վեր տեղացող ձիւները լիբանանցիները ճերմակ սաւանով ծածկած են։ Երկուշաբթի իրիկունքն սկսած կը տարուենակուի ձիւնել Լիբանանի լեռներուն վրայ։ Դիւղացիներ այլեւս սկսած են հորերու մէջ պահել ձիւնը։

ՀԱՅ ԿԻՆԵՐ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒՌԻՑԻԿՆԵՐ ԿՐ ԾՐՈՒԷՆ

«Լէ զէոս տր Տամասէ» մէջ կը կարդանք,

«Անուրանալի է որ Սիւրիոյ ամենագործունեայ համայնավարները Հայեր են։

Այսպէս նկատուեցաւ որ համայնավարական թուղթիկներ ցրուող բանի մը հայերու բանտարկութեան դատապարտութիւնէն յետոյ, ճակատամարտում մը յառաջ եկաւ այս տարերուն մէջ ու հայ կիներ յանձն առին կատարել այս պատասխանը Պէյրութի մէջ։ Ու վերջերս տեսնուեցաւ թէ նման թուղթիկներու գաղտնի բաժանումը տեղի ունեցած է իգական սեռին պատկանող գործիչներուն կողմէ։

ՀԱՅ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐ ՋԱՀԼԷՒ ՄԷՋ

Զանիլի մէջ ժանտարանները Սինիեր վանատատան բով տեսած են երկու հայեր որոնք վանատատուներն ներս թուղթիկներ կը նետէին, իսկ ուրիշ երկու հայեր ալ կը սպասէին դուրսը։ Կը ձերբակալուին այն չորս հայերը որոնց անունները են Գեորգ Թէրզեան, Տիգրան Թէրզեան, Սիսակ Բէրբեան, Մկրտիչ Բէրբեան։ Անոնց թուղթերը օտար դատարան յանձնուած է։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Թերթերը գրած էին թէ՝ Դամասկոսի մէջ համայնավարական թուղթիկներ պատրաստող չորս հոգի ձերբակալուած են։ Անոնցմէ մէկը պանսիոնի պատասխանատու է եւ երկու Հայեր՝ Սիսակ Թէլալեան եւ Հայկազուն Պոյաճեան։ Ասոնցմէ Պոյաճեան Պէյրութ մէջ Լանուտին նամակ մը գրած է պանանջելով որ ան դիմէ Ֆրանսայի յայտնի պոլշեւիկ երեսփոխան Անտրէ Պերթոնի որ գայ եւ գինի պատասխանէ. իսկ եթէ ան չի կրնար գալ, թող ղրկէ բաբիքեն ծագ Մասալը։

ԵՐԿՈՒ ՍՆԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մուհիսսին Թրապուլսի եւ Մուսա Հաուրիէ, օշխարի մեծ վանատակներ չկրնալով վճարել իրենց պարտքերը, առեւտրական դատարանին կողմէ սնանկ յայտարարուեցան։

ՀԱՊԻԼ Թ ՀԱՒ ՄԱՀՎՃԻՒՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՌԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ինչպէս գրած էինք Հապիլ Թաճայի մահավճիռը հաստատուած չէր դեռ. նամակատուութեան նախագահին կողմէ։

Երեկ քաղաքի մէջ ըսի բաներ եղան, որոնց համաձայն իբր թէ Հապիլ Թաճան կառավարութեան առաջարկած է որ եթէ իրեն կեանքի ազնուրի, իսկ պիտի յայտնի Միւսթ վերի սպանանիչին անունը, որ հակառակ կառավարութեան ձեռք առած այնքան խիստ միջոցներուն ցարդ անծանօթ մնացած է։

Կ'իմանանք որ այս խնդրին առիթով ձերբակալուած է հին պատասխանատու մը։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ՏԱԿ

Թրիքօլիի Տասուր քաղին մէջ, Մուհամմէտ Սաիտ Տաուսն կոխկռուեցաւ ինքնաշարժ մը եւ անմիջապէս եղաւ մահը։ Վարիչը փախած է։

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՊԵՏԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հաշէմ պէյ էլ Աթասի նախկին Նախագահ Սիւրիոյ Սահմանադրական ինքն կը յայտարարէ թէ ազգայնականները անտարակոյս պիտի մասնակցին ընտրութիւններուն եթէ ապահովուի անոնց կատարեալ ազատութիւնը։

Պատասխանելով լրագրողի մը հարցումին թէ ինչ է որ պիտի ըլլայ ազգայնականներու դիրքը եթէ Սիւրիոյ մէջ թագաւորութեան վարչաձեւ մը հաստատուի, ան բան.

«Մեզի համար կարեւոր մեր իրաւունքներուն մեր ազգային գերիշխանութեան ճանաչումն է։ Ամբողջ մնացեալը ու նոյն իսկ վարչաձեւի հարցը, երկրորդական է։ Մենք պիտի պայքարինք որքան որ հարկ ըլլայ, տայու համար անոր ուժգնի արդարութիւնը։ Մեզմէ ոչ մէկը համոզուեցէք, ասկէ չի փնտռեր անձնական շահ մը։ Մենք ցանկութիւն չունինք ոչ պատասխանատու ոչ պատիւներու։ Իշխանութիւնը ընտանակութիւն ունի մեզի միայն երբ գործադրուի ազատ ազգի մը ներկայացուցիչներուն կողմէ։ Այդ պարագային ոչ մէկ բան պիտի խանգարէ օրինական համագործակցութիւն մը Ֆրանսայի պատուիրակներուն հետ։

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՎ ՄԸ

Սահմանադրական Ժողովի նախկին նախագահ Հաշիմ պէյ էլ Աթասի նախագահ Սիւրիոյ զանազան ազգայնական լիներներ Սիւրիոյ զանազան կէտերէն Պէյրութ կը հաւաքուին։

Կ'իմանանք թէ այս լիներուն Պէյրութ ժամանումը երկու պատճառներու կը վերագրուի։

Առաջինը, ընտրութիւնը ունենդրութեան վայրի մը, այն պահուն երբ վարչաձեւի հաւանական փոփոխութեան մը մասին կը խօսուի։

Երկրորդ. պատրաստութիւնը մեծ Համաժողովի մը որուն պիտի մասնակցին Ազգայնական կուսակցութեան բոլոր անդամները, կացութիւնը ճնշելու եւ ընդգրկելիք դիրք մը որոշելու համար։

ԵՐԿՈՒ ԽԵՂԴԱՄԱՒՆԵՐ

Վատի ձէնճանի մէջ երիտասարդ մը եւ տասը տարեկան աղջիկ մը խեղդուած գտնուած են՝ ձորի մը մէջ։ Ցարդ յայտնի չէ եղած այս ոճրին մանրամասնութիւններ։

ԱԶԴ

Դադրեցուցած ենք արդէն թերթի առաքումը Լաթաքիոյ մեր այն բաժանորդներուն, որոնք ցարդ չեն վճարած իրենց բաժնեգիները։ Ցաջորդ թիւով, առանց խտրութեան, կը հրատարակենք անունները չվճարողներուն, որոնց մէջ պիտի տեսնէք թէ՝ որքա՞ն մեծ դէմքեր կան՝ անկարող վճարելու իրենց բաժնեգիները։

ՄԵՐ ՅԱՋՈՂ ԹԻՒԸ

«Ազգակ»ի յաջորդ թիւը պիտի հրատարակուի բացառիկ բովանդակութեամբ, նուիրուած Զ. Ե. Ռ. Մ.ի հինգերորդ տարեդարձին առթիւ։

ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Մխիթարեան նոր վարձած սակուարին բացման առթիւ անդամական երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ 25 Յունվ. 1931 կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, սակուարի սրահին մէջ, Պապ. Խարիս, Օթէլ Ռուայեալի դէմ։ մի փողոց

Պիտի ըլլան բանախօսութիւններ, նուագ, արտասանութիւններ, մէկ արար զուարճալի անակնկալներ։

Մուտքը ազատ է։ Կը հրաւիրուին անխտիր բոլոր անդամները։

Ակուսմբի Յանձնախումբ
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Դիլուրի Մ. Ճիրկ.

ՎԱՐԴԱՆՆ

Նախանձախնդիր Լրագրաներ Հայ Ուսումնասէր Մարդոց ի օգնութիւն

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1931 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԺԱՄԸ 8,30ԻՆ ԳԱՂԱՏԻ ՀԱՅ ԲՈՒՍԱԿԱՆՈՒՆԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Տեղի պիտի ունենայ

Դասախօսութիւններ, երգ, նուագ, արտասանութիւն, եւայլն։

Մուտքը ազատ։

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ —

Բարեկամի նուէր տրուելիք շքեղ գիրք մը

ԳԻՆ 25 ՖՐԱՆՔ

Կեդրոնատեղի՝ Մամբրէ Հիսարեան թղթավաճառատուն։

22 ՅՈՒՆՎԱՐ 25

ՍԻՆԷՄԱՅԻ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի ՆՊԱՍՏ ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱԼՖՕՆՍԻ ՄԷՋ

22 ՅՈՒՆՎԱՐ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԻՐԻՇԵՐԸ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
25 ՅՈՒՆՎԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Պի Ներկայացուի

Ռուս տիեզերահռչակ փիլիսոփայ վիպագիր ԼԷՕ ԹՕԼՍԹՕՅԻ

ՃԵՐՄԱԿ ԴԵՒԻ ԿԱՄ ՀԱՃԸ ՄՈՒՐԱՏ

Հայկական, խօսուն եւ հետաքրքրաշարժ Ֆիլմ

Գլխաւոր դերակատարութեամբ՝ ՇԱՀ-ԽԱԹՈՒՆԻի

Հայե՛ր, փութացէք տեսնել եւ վայելել Կովկասեան յեղափոխական կեանքի առնուած այս Ֆիլմը որ 22 եւ 25 Յունվարին միայն կը ներկայացուի ի նպաստ Հայ եկեղեցիին։

Տոմսեր կրնան հայթայթուիլ Պրնք. Սարրաֆեան վաճառատունէն, Ուզունեանէն եւ Մամբրէի գրավաճառատուներէն։

INSTITUT DE BEAUTÉ

Yamilé

ՄԻՇԷԼ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ՍԱՓՐԻՋԻ ՆՈՐԱՇԱՍՏԱՏ ՍՐԱՀ

ՐԻԻ ՏԱՄԱՍ, ՔԱՐԱՔՕՆ ԱՊՏ, ՏՕՔԹ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ
ՆՈՐԱԿԱՌՈՑՑ ՇԷՆԳԻՒՆ ՏԱԿ

Ամենարդիական միջոցներով և մասնաւորաբար Փարիզէն բերուած մասէյի վրայ կը կատարուի կանանց համար օնիլլասիօն, միզամբլի, բէնքիւր, մեհիւիլլ, բէտիքիւլ Լայլն Լայլն, բոլորն ալ ելեքտրականութեամբ։

Առանձին բաժին մը ունի այրերու համար, ուր գոնացում կրնան գտնել ամենաչիք ճաշակներն անգամ. ամէն բան արդիական և մասէյի վրայ։

ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ՍԱԼՕՆ ԵԱՄԻԼԷՆ

Յաջորդ օր կէսօրէն վերջը դղեակին բնակիչներէն ամէն մէկը շրջակայ գիւղերէն տեղ մը ցրուած էին։ Կոմսը Ռէժիսին ընկերակցութեամբ անտառի մը վաճառման համար քանի մը ժամն հեռու վայր մը մեկնած էր, կոմսուհին Ժաքը գիրձակուհիին տարած էր և Մօտ առանձին մնացած էր դղեակին մէջ, այս հազուադէպ առանձնութիւնը ազատօրէն կը վայելէր։

Ժամը հինգին մատերը Ռէժիս մի քիչ անհանգստութիւն զգալով հօրմէ բաժնուելով տուն վերադարձաւ։ Հանդչելու համար իր սենեկին վրայ երկնցած էր երբ յանկարծ երաժշտութեան մը ներդաշնակ ձայնը իր ականջին հասաւ. բայց խորհելով որ իրմէ զատ տունը մարդ չկար, կարծես թէ իր լսողութիւնը զինք կը խաբէր... սակայն երկրորդ անգամ մա՛լ լսեց զայն, յետոյ դադրեցաւ... վերսկսաւ։ Վեր կանգնեցաւ, ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ և աւելի որոշապէս զանազանեց զայն, վստահ եղաւ թէ կանացի ձայն մը էր ան։

Մօտ կը տեսնէր որ անիկա ինքն իր դէմ պայքարող կը փնտռէր, ուրիշներ իրեն օգնութեան կը կանչէր իր անձին դէմ իսկ ճակատելու համար, սակայն միայն իր հպարտութիւնը պատճառ կրլլար իր տեսակէտին վրայ պնդելու, ուստի անիկայ իր յուսահատ վայրկեաններուն մէջ Մօտին գութը կը շարժէր։

— Նախ աշխատեցէք գութ ձեզի լա՛ մը ուսումնասիրել ու հասկնալ, ըսաւ նէ իր անկեղծ նայուածքը անոր վրայ սեւեռելով որովհետև ձեր մէջ գտնուող ազնիւ բան և մտածում բաղխում ունի իրարու հետ։

— Աւա՜ղ, այո՛... բայց մինթէ յանձնանքը իսկ է եթէ իմ մէջս այդպիսի զգացումներ կան որոնց այլևս չեմ կրնար հաւատալ, որոնք գիս կը ցնցեն կամ կը վիրաւորեն եթէ զանոնք արտայայտել փորձեմ...

— Միս Մօտին ազամանդները աւելի դեղեցիկ են, ըսաւ Ժաք անմեղաբար։

— Գուցէ աւելի խոշոր բայց կեղծ են, սիրելիս, պատասխանեց Պառոնուհին ծիծաղելով։

— Աւելի խոշոր և հարազատ, տիկի՛ն ըսաւ Մօտ. Ռէժիս ականջ կը դնէր անոնց։

— Ո՜հ, Միս Մօտը գանձեր ունի եղեր լսուեցաւ Եւայի ձայնը։

— Դուք՝ զանոնք տեսնել, օրիո՛րդ, ըսաւ աղջիկը նեղսրտած։

— Այ՛ո այո՛, գոչեցին բոլոր կիները, հետաքրքիր ենք տեսնելու։

Մօտ իր սենեակը գնաց ու քանի մը վայրկեան վերջը ձեռքը արկղիկով մը վերադառնալով զայն սեղանին վրայ դրաւ։

— Կրնաք զայն բանալ Եւա։

Եւա վարանումով բացաւ թաւշեայ տուփը, որուն մէջ հիանալի փայլով ու խոշորութիւնով ոգամանդաքարերու շարք մը տեսնուեցաւ։

Պառոնուհին անմիջապէս հասկնալով անոնց արժէքը ըսաւ.

— Քանի՞ի կը ծախէք զանոնք, օրիորդ։

Մօտին դէմքը չառագունեցաւ. իսկ Ռէժիս նստած տեղէն վեր կանգնեցաւ.

— Ի՞նչ գին կ'ուզէք, կրկնեց պառոնուհին։

— Ծախու չեն, տիկի՛ն, ըսաւ վերջապէս Մօտ, ընտանեկան յիշատակ մըն է ան։

— Բայց ձեր ուզած դինը պիտի վճարեմ. ըսէ՛ք ի՞նչ կը պահանջէք։

— Աւելորդ է պնդել տիկի՛ն։

— Տարօրինակ բան է սա, ըսաւ Պառոնուհին ապրազօրէն տուփը սեղանին վրայ դնելով, մանաւանդ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԿՐԿՆԱԿ ՄԻՋՆՈՒԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հռոմ։— Սոֆիայէն ստացուած տեղեկութիւնները՝ ս. Բոնց հաստատեալ Պուլկարիոյ վարչապետ պ. Լիափչէֆ և արտաքին նախարար պ. Պուտրոֆ իրենց էնկիւրի ճամբորդութեան ընթացքին Թուրքիոյ միջնորդութիւնը պիտի խնդրեն եղեր յոյն և պուլկար վէճին մէջ, դիւանագիտական շրջանակներու ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն։

Այս միջնորդութիւնը կը թուի թէ մէկ կողմ պիտի դրուի, ինչպէս Իտալիայինը, նկատելով որ պ. Վենիզելոս Հռոմէն անցնելու ատեն յայտարարած է թէ առկախ խնդիրները տնտեսական հանգամանք ունին և ոչ-յաղթական և կինան Լահէի դաշտարանի իրաւասութեան տակ։

Գալով այն հաւանականութեան, զոր կը յիշէ Վիեննայէն հեռագիր մը, Թուրքիոյ մի նոր գաղութներուն և Ռումանիոյ միջև, նոյն շրջանակները կ'ընդունին թէ էնկիւրիի կառավարութիւնը յարմարագոյն է իր միջնորդութիւնը առաջարկելու, բայց անոնք սկզբունքի կը թուին ըլլալ այս փորձին արդիւնքին նկատմամբ։

Թուրք և սովիէթական շրջանակները այս մասին խիստ վերապահութիւն ցոյց կուտան։

ԴԻԿՏԱԴՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Մատրիտ։— «Էնֆորմասիոն» թերթը որ կապերունի արքունիքին հետ, կը ծանուցանէ տիրաւորութեան մասին վերահաստատումը։ «Դիկտադորութեան վարչութեան վերականգնումը անհրաժեշտ նկատուած է, կ'ըսէ թերթը, և բազմաթիւ զօրավարներու անունները մէջտեղ կը գրուին, այլ պաշտօնին համար։»

Թէև մեծ կարևորութիւն չընծայուիր թերթի այս ակնարկութեանց քաղաքական շրջանակներու ոգին, բայց անոնք ախտանշան մը կը կազմեն այն մտահոգութեան և դիպուածութեան մասին, որոնք կը շարունակեն տիրել երկրին մէջ։

ՀԵՂՁՈՒՈՒԹԻՒՆ ԿԱԶԵՐԸ

Մոսկուա։— Հեղձուցիչ կազ պատրաստութեան համար ընդարձակ գործարան մը պիտի կառուցուի շուտով Ռուսիոյ մէջ, գերման ճարտարագէտներու ղեկավարութեամբ, որոնք Մոսկուա հասած են արդէն։

Գործարանին վայրը գաղտնի կը պահուի։

ՊՐԻԱՆ-ՀԷՆԶԼԻՍԸՆԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզ։— Պ. Պ. Պրիան և Հէնդրլսըն, կարևոր խօսակցութիւն մը ունեցան, խիստ բարեկամական ոգիով մը, Ժընեվի հարցերուն և մասնաւորաբար Հաւերոպի. Միութեան ուսումնասիրական յանձնաժողովին աշխատութեան ծրագրին և գերման լեհ վէճին շուրջ։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Խ. ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Մոսկուա։— Ընդհ. ընտրութիւնները տենդագին կերպով կը կատարուին սովիէթական Ռուսիոյ սփռուղ հողամասին վրայ։

Կը հաստատուի քուէարկուներու թիւին կարևոր յաւելումը։

Գիւղերուն մէջ՝ քուէարկուներու առ հարիւր հասած է 70 առ հարիւր համեմատութեան նախորդ ընտրութեանց ընթացքին, 60 առ հարիւրի հասած էին անոնք։ Լենինկրատի մէջ, 96 առ հարիւրի հասած է այդ համեմատութիւնը։

Ընտրութիւններու թիւը 83 միլիոն է, անցեալ շրջանին 74 միլիոնի դէմ։

«ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ՝ ՓՈՒԱՆՔԱՐԷԻ»

Մոսկուա։— 1931ի ընթացքին, սովիէթները ի ենց ջանքերը պիտի նուիրեն օդային զօրաւոր տորմիղի մը ստեղծման։

Պատերազմական 12 խոշոր դեկաւորներ շինուելու վրայ են արդէն, յանձնարարուած են երկու ծանր սաւառնակի տորմիղներ և 6 թեթև սաւառնակի տորմիղներ։

Ծանր սաւառնակ մը կնքուելու արդէն «Մեր պատասխանը Փուանքարէի» անունով։

Օդանաւատորմը միտի պարունակէ նաև հեռարձակ որսբակոծվնի օդանաւ մը։

ՄՈՒՍՕԼԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՁՈՒԶԵՐ

ԻՆՉ Է ՀԱՊԱՌԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Իտալիոյ դիկտատորը հետևեալ յայտարարութիւնները ըրած է «Էլի Մէզոյի Թերթակցին։—

— Ես որ իբրև պարզ զինուոր ծառայած եմ և ամենէն զարհուրելի ձևերուն մէջ տեսած եմ պատերազմը, ինչպէ՞ս կրնամ ամբողջ ազգ մը նետել նոր կռուի մը մէջ։

Ինչպէ՞ս կրնամ մոռնալ դուռագ մը, երբ աստրիական ռումբ մը 80 հոգի կտոր կտոր ըրաւ։

Օտար թերթերը չեն հրատարակեր այն ճառերս զորս կը խօսիմ խաղաղութեան համար, կապուղութիւն մը որ պէտք է ապահովուի դաշնագիներու բանաւոր վերաքննութեամբ։

Եւ-ոպայի կացութիւնը խիստ ձգտուած է պատճառը ազգերու անհամեմատական սպառազինութիւնն է։ Պէտք է զեղչել սպառազինութիւնները և դաշնագիրները վերաքննելով ապահովութեան բազգացում մը ստեղծել Եւրոպայի մէջ։ Հողային սրբագրութիւններ պէտք է կատարուին։ Բարոյական յանցանքներ կան, ինչպէս Հունգարիոյ եղած անիրաւութիւնը, որոնք պէտք է զարմանին։

Իտալիան չի ձգտիր դաշնագիրներուն վերաքննութիւնը պահանջողներու խմբակ մը կազմել և եթէ մենք կը զինուինք, պատճառը այն է որ ուրիշներէ օրինակ կառնենք։ Եւ սակայն մեր միակ նպատակն է մեր սահմաններուն պաշտպանութիւնը։

ԱՇԽԱՐՀԻ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ

Իտալիա։— Պատերազմի ընթացքին Իտալիա հրացանի տակ առաւ 5 միլիոն 600,000 մարդ։ Խաղաղութեան ուժն է 251 000 հոգի որոնք կը հաւաքուին պարտադրիչ ծառայութեան համար, որ է 18 ամիս։ Անոնք կը ձևացնեն 11 մարմիններ, որոնց իւրաքանչիւրին թիւը կը կրկնապատկուի վտանգի պարագային։ Սիկիլիոյ և Սարտենիոյ ուժերէն անջատ են սոնք։ Ազգային ապահովութեան համար կազմուած կամաւոր բանակը 326,000ի յաւելուածական թիւ մը կը ներկայացնէ։ Օդային ուժը անջատ կազմակերպութիւն մըն է, որը 1930ին ունէր 2,100 օդանաւեր, որոնց թիւը, մօտաւոր ապագային պիտի բարձրանայ 4 500ի։

Օդային ուժին մէջ կը ծառայեն 20,400 հոգի։

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ Մեծայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀԲԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏՈՒՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՖԼԻՆԻՖԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (Կէսօրէ առաջ 10 — 12
(Կէսօրէ վերջ 1 — 3

ԾՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ ադեաս

հիւանդներուն ձրի։

ԾԱԽՈՒ ԱՐԱՍ

Պէյրութի յաւագոյն շրջաններէն Մար Մըխայէլ եկեղեցիին շուրջ ծախու է հոգ մը. ուզողներուն կը ծախուի թէ փոքր և թէ մեծ կտորներով և յարմար պայմաններով։

Փափաքողները պէտք է դիմեն՝
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ԱՒԱԳԵԱՆԻՆ

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և կլխու հիւանդութիւններու բաժնին։ Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2 — 6 իր գլխաւոր հիւանդանոցը՝ Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդներուն ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի բաբերով։ Վկայեալ ադեասները ձրի։

— ՈՍԿԻ ՄԿՐԱՏ —

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ
(AUX CISEAUX DORÉS)
ՀԱՆՐԻ ՃԷՆԱՊԵԱՆ
ԺՕՐԺ ԲԻՒՌՕ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 63

Ամենաարդիական նորաձևութեանց համաձայն կը պատրաստէ արանց և կանանց ամէն տեսակ ֆօրֆիւմներ, շապիկներ, բիժամաներ, բուլէքի հագուստներ, ռոպ տի շամպրներ եւայլն եւայլն, ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ։

Նորաձևութեան նախանձախնդիր ամէն օրիորդ կամ տիկին, երիտասարդ թէ չափահաս, իրենց նուրբ ճաշակներուն գոհացում պիտի գտնեն այս դերձակատան մէջ։

Ունի ամէն տեսակ կերպասեղէններու ճոխ մթերք։

Դերձակատունը բաց է գիշեր թէ ցերեկ՝ ամէն ժամին։

Անգամ մը միայն փորձեցէք համոզուելու համար։

— ՏՕՔԹ. Ա. ՊԵՋՃԵԱՆ —

ԲԺԻՇԿ — ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ 7—9 կ. ա. եւ 1—5 կ. վ.
ՁԱՆՁԱՔ, ՊԷՅՐՈՒԹ ՎԱՂԻ,
ՖԻԼԱՆՍ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԴԻՄԱՑԸ

Շաբաթ օրերը վկայեալ ադեասներուն համար ձրի։

المطبعة الوطنية

بيروت — البور « وراء محلات اورزدي باك »

لصاحبها : خليل صبحه

تطبع الكتب والجرائد والمجلات والاشغال التجارية وكل ما يراد طبعه بحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة

طبعت في المطبعة الوطنية « بيروت « البور »

ՓՕԹՕ ԼԷՕՆ **ՓՕԹՕ ԼԷՕՆ**

ՊԱՊ - ԻՏՐԻՍ

Եթէ կ'ուզէք ճաշակաւոր լուսանկար մը ունենալ.
Եթէ կ'ուզէք արուեստագէտի մը լիաբերան ունենալ.
Եթէ կ'ուզէք Ձեր բարեկամին լուսագրոյն լիաբերան մը տալ.
Անմիջապէս դիմեցէք նեստեւեալ հասցէին, Քափիւսիւնեռ եկեղեցիին դիմացը, որը գնահատուած է օսար եւ լուսագրոյնմասնագէտներէ։

ՓՕԹՕ ԼԷՕՆ ՓՕԹՕ ԼԷՕՆ

ԾԽԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ
"ՎԷԶԻՐ" ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՔ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ՀՈՏԱՒԷՏ ԾԽԱԽՈՏ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԵՆ
ԾԽԵՑՏԷՔ նաեւ ՄԱԹՌԱՍԵԱՆ. ՏԱՆ
ՍԱՄՍՈՆ ԵՒ ՍԱՄՍՈՆ ՍԷՐԹ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ԵԹԷ ԻՍԿԱՊԷՍ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՌՈՂՋՕՐԱՐ ԾԽԱԽՈՏ ԳՈՐԾԱԾԵԼ

ՏՕՔԹ. Ե. ՁԻՏԷՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ - ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Նախկին Interne այժմ Chef de Clinique Ամերիկեան հիւանդանոցներու վիրաբուժական բաժնի։

Դասաւանդ Ամերիկ. համալսարանի վիրաբուժական դասընթացքներու.

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր կէսօրէ վերջ, ժամը 2—6 իր անձնական գրասենեակը, Rue Georges Picot, Sofp. Նուխոյի աբարքրմանին մէջ։

Վիրաբուժական հիւանդները իր կողմանէ կրնան Ամերիկեան հիւանդանոց ընդունիլ։

Ուսանող խորութեան ամենազգի ադեասներու ձրի։

Զապասուած Պահուն Կուգայ Բախտը
Չէք սպասեր հիմա. չէ՞...Անաւասիկ բախտը...
ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԻՆՊԱՍՏ ՍԼԺԵՐԻՈՅ ԱՂՔԱՏԽՆԱՄԻ (Օ՞ԱՆ.)
Մեծ Պարգեւը 100,000 Ֆր.
ՈՒՐԻՇ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐ՝— 25 000. 15.000. 5.000ական ԵՒԼՆ. ԵՒԼՆ.

Տոմսին գինն է ս. դ. 12 ու կէս։ Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 9 Մարս 1931ին։

25 տոմսին աւելի ուզողներուն փոքր զեղչ մը մեր վրայ։

Տոմսերը կը ծախուին Պէյրութ՝ Ֆորոյին մէջ մեր գրասենեակը և մեր գործակալ պր. Պարթեւ Անանեանի մօտ։

Մ. ԿԱՊՐԱՇ ԵՒ ԸՆԿ.

Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ Հոգաւարեան երկիրներու մ.

ԾՆԹ.— Պէյրութի, ինչպէս եւ Միւրիոյ միւս քաղաքներուն մէջ գործակալներ կ'ուզուին։ Տեսակցեցէք եւ գոհացուցիչ գործ։

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ
ԱՄԵՆՍԸՆՏՐ ԵՒ ՃՈՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ
ՍՅՈՒԵԼԵՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՆԱԳԷՏ
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապսպրանքով ամէն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։

Նիր Իսք Բիլիճի նախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր տեղեկութիւնները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,

ԷՃՐԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

THE ROYAL MAIL LINE
ՐՕԵԼ. ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ
ԵՒ
ԻՍԹԸՐՆ ՄԷՏԻԹԷՐՐԱՆԻՐՆ ԷՔՍԲՐԷՍ ԼԱՅՆ ԼԻՄԻԹԷՏ
Կանոնաւոր մեկնումներ Պէյրութէն՝ Լառնաքա, Լիմասոլ, Բօրթ—Սայիտ
Աղէքսանդրիա, Փիրէ և Մարսէյլ

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ—ՄԱՐՍԷՅԼ 8 ՕՐԷՆ ՄԻԱՑՆ

Պէյրութէն մօտաւոր մեկնումներ			
Էքֆիժէնիա	10000	թօն	8 Փեբր.ին
Սապոգիա	10000	=	1 Մարտ.ին
Էքֆիժէնիա	10000	=	22 =
Էքֆիժէնիա	10000	=	14 Ապր.ին
Սապոգիա	10000	=	25 =
Էքֆիժէնիա	10000	=	3 Մայս.ին
Սապոգիա	10000	=	16 =
Սապոգիա	10000	=	7 Յուն.ին
Սապոգիա	10000	=	28 =

Վերոյիշեալ անգլիական նաւերը օժտուած են Ա. Բ. Գ. կարգի գաղութներով, իսկ Դ.րդ կարգին մէջ կը դրուի մահճ և մաքուր ու առատ կերակուր։

Սոյն նաւերով, ինչպէս վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն, նոյնպէս Շերպուրկէն մեկնող ամարահանգիստ Թօեալ Մէյլ Լայն ընկ. հսկայ նաւերով ճամբորդներ կ'ընդունինք հարաւային ամերիկայի բոլոր նաւահանգիստներուն համար։

Շերպուրկէն մօտաւոր մեկնումներ			
Ասպուրիա	26000	թօն	29 Յուն.ին
Տարրա	22000	=	2 Փեբր.ին
Տէսթաս	22000	=	16 =
Ալբանիարա	26000	=	21 =
Տեսթա	22000	=	2 Մարտ.ին
Արլանզա	27000	=	12 =
Տեմերարա	22000	=	16 =
Ասպուրիա	26000	=	27 =

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝

Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

Միւրիոյ և Լիբանանի ինչպէս նաեւ Արեւելքի Ընդհ. ներկայացուցիչին

Ավրնիւ Ֆօյ—Պէյրութ
Հեռաձայն՝ 9.06
Հեռագիր — ARBED

Նամակատուփ 895 Պէյրութ

= 154 =

երբ ստիպուած էք ձեր ապրուստին համար աշխատելու։

Եւ խօսակցութեան նիւթը փոխեցին. մինչդեռ Ժաք կրկին ու կրկին նիւթին անդրադառնալով կրսէր.

— Ըսէ՛ Միս Մօ՞ս, ինչո՞ւ քու զոհարներդ մանեակի վրայ դնել չես տար։

— Որովհետև բաւականաչափ չունի անկէ, բոլոր Գարոնուհին ծաղրանքով։

Տղան առանց մտիկ ընելու չարունակեց.

— Կ'ուզէի որ դուն ալ միւսներուն պէս զոհարներու չարք մը ունենայիր։

Կիները ծիծաղ մը փրթուցին տղուն խօսքերուն վրայ. իսկ Ռէժիս փոխինփոխ անոնց երեսը նայելով Ժաքին պատասխանեց,

— Օրիորդը անբազդատելի զոհարներու չարք մը ունի արդէն.

— Ուո՞ր է, ուո՞ր...

— Զայն խնդացուր և պիտի տեսնես...

— Ու առանց իրեն նայելու իր գնդակաձեւ առնելով թէնիսի խաղին դիմաց. մինչդեռ կասկածելի ակռայ ունեցողները անոր եռեւէն չար նայուածք մը ձրդեցին։

Մօտ ապչած մնաց անոր տուած այս պատասխանէն, մանաւանդ որ օրիորդ Մուիզն ալ հոն ներկայ էր։

Քիչ մը հեռուն տարաւ, խորհեցաւ նէ, բայց հոգս չէ. յա դան մը եղալ միւսներուն։

Կոմսուհին չմոռցաւ այս միջադէպը կոմսին պատմելու, որը պատասխանեց,

— Այնքան կարճ ժամերու ընթացքին մոռցա՞ք արդեօք անոր Ժաքին համար բրած ծառայութիւնը։

— Իրէժիսն էր այս անգամ...

= 155 =

— Վերջին անգամ մ'ալ կրսեմ ձեզի թէ ձգեցէք Ռէժիսը իր ուզածին պէս շարժելու, դուք պատասխանատու չէք անոր խօսածներուն։ Եւ Նեւային ալ ըսէք թէ՝ իր բրած խաղերը ինձ անհաճոյ են։

Ամէն անգամ որ խօսքի առարկան Նեւան ըլլար կոմսուհին կը նեղուրտէր։

— Խե՜ղճ աղջիկը, վեր առա՛ նէ, արդեօք ի՞րն է յանձնաքը եթէ իր սիրտը ձեր զաւկին հրապոյրովը գրաւուած է։

— Խնդրեմ, մեր մէջ անոգուտ խօսքերու տեղի չկայ... նէ Ռէժիսին հաճելի ըլլալու ո՞չ մէկ յատկութիւն ունի և անոր ու Ռէժիսին կեանքի ըմբռնումներուն մէջ չատ մեծ տարբերութիւն կայ. հաճեցէք իրեն յիշեցնել այս կէտերը։

Իրիկունը, պրն. տը Սիրէզ անհանգիստ ըլլալով ճաշի չէր եկած։ Կոմսուհին առիթը յարմար սեպեց Մօտէն վրէժ մը լուծելու. բսաւ զայն իրենց անպէտ ցոյց տալու համար։

— Պրն. տը Սիրէզ քիչ մը անհանգիստ է ու իր սենեակէն դուրս չպիտի ելլէ։ Ուստի ազատ էք մեր երեկոյթէն բացակայելու։

— Ամենայն սիրով, տիկի՛ն, պատասխանեց Մօտ առանց յայտնի ընելու իր վիրաւորուած արժանապատուութիւնը։

Ռէժիս անտարբեր ձևացաւ, բայց առանց իր դիտակցութեան նոր հոսանք մը, նոր չարժում մը ստացած էր իր անզգայացած սիրտը։ Նա բուռն ճիգ կը դնէր Մօտին հանդէպ եղած վիրաւորական խօսքի մը պատասխան տալէն ինքզինքը զսպելու համար նա զարմանքով կը զգար որ իր սիրտը տարբեր թրթռացում ու տրոփիւններ կը ստանար Մօտի ձայնին չեչտերովն ու անոր քայլերուն մօտենալովը...

Իտալիա կը պահէ նաև փոքր բաթիւ բանակներ Լիբիոյ (Բիբրիկեան Տրիպոլիս), Էրիթրէայի և իտալական Սոմալիի մէջ։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ՄԸ

Պուլկարիոյ և փորթի Ազգային Ֆէտէրասիօնը ձեռնարկան է Պալքանեան ողիմպիական մը կազմակերպել յուլիսի սմրան, Սոֆիայի մէջ։

Այս ողիմպիականին մասնակցելու հաւանութիւն տուած են ցարդ Յունաստանն ու Ռումանիան։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1931

	Ոսկի դրմ.	Սուրիկ.
Եկիպտկ. Ոսկեադրմ.	115 125	633 50
Ենկլիկն. »	112 125	617 50
Տօլար »	23	126 75
Թրքական »	10 80	59 50
Գանի Օթոման	27 25	150
Իտալական Լիր 100		665
Ֆունտկն. Տրտսիրի 100		160
Անգլկ. ոսկի	111	615
Ֆրանս. »	87 50	480
Ցսման. »	100	550
Արծաթ մէջիտ		34
Գրէտի Ֆոնս. Ա.	18 75	
» » Բ.	12 00	
» » Գ.	11 75	

Սեղեռեաց եղբարք Բիւ Ֆօս
Թիկեֆօն՝ 5-19